

Halden kommune

Møteinnkalling

Utvalg: Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk

Møtested: Formannskapssalen, Halden rådhus

Dato: 16.02.2011

Tidspunkt: 16:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 69 17 45 00.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Unntatt offentlighet	Arkiv-saksnr	Side nr.
PS 2011/1	Godkjenning av innkalling			
PS 2011/2	Godkjenning av saksliste			
PS 2011/3	Godkjenning av protokoll fra forrige møte			
PS 2011/4	Referatsaker			
PS 2011/5	Møteplan for hovedutvalget for nærings- og miljøpolitikk 1. halvår 2011.		2008/946	
PS 2011/6	Regionalpark, Haldenkanalen - charter		2009/7834	
PS 2011/7	Endring av Forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort, rådyr og bever i Halden kommune.		2010/680	
PS 2011/8	Revidering av fremdriftsplan for utarbeidelse av Landbruksplanen.		2010/426	
PS 2011/9	Oppstart av støykartlegging i Halden		2011/893	
RS 2011/1	Sedimentundersøkelser i Iddefjorden og de nære havneområder - Videre framdrift		2008/877	
RS 2011/2	Budsjett 2011 - status punkt 6 og 7. Klima- og enegitiltak internt i kommunen og lokal luftovervåkning.		2011/871	

Først i møtet vil rådgiver Asbjørn Aanonsen orientere om marinbiologisk registrering i Iddefjorden/Oslofjorden.

Mons Hvattum
utvalgsleder

Halden kommune

Møteprotokoll

Utvalg: Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk

Møtested: , Rådhuset

Dato: 03.11.2010

Tidspunkt: 16:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Reprenterer
Mons Hvattum	Leder	SV
Trine-Merethe Høistad	Medlem	AP
Håkon Magne Knudsen	Medlem	AP
Malin Stanes	Medlem	AP
Ann Kristin Øye	Medlem	H
Christer A Nilssen	Medlem	FRP
Geir Helge Sandsmark	Medlem	V

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Reprenterer
Paul Ronny Kristiansen	NESTL	AP
Tove Elisabeth Braaten	MEDL	AP

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Reprenterer
Nils Sagstuen	Tove Elisabeth Braaten	AP
Odd Riise	Paul Ronny Kristiansen	AP

Merknader

Fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
------	----------

Underskrift:

Vi bekrefter med underskriftene våre at det som er ført i møteboka, er i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Mons Hvattum
Utvalgsleder

Espen Sørås
Utvalgssekretær

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Unntatt offentlighet	Arkiv- saksnr	Side nr.
PS 2010/41	Godkjenning av innkalling			
PS 2010/42	Godkjenning av saksliste			
PS 2010/43	Godkjenning av protokoll fra forrige møte			
PS 2010/44	Referatsaker			
RS 2010/7	Prosjekt hule eker		2010/4663	
PS 2010/45	Miljøprisen 2010		2010/5683	
PS 2010/46	Kommuneplanens samfunnsdel 2010 - 2022 med høringsuttalelser.		2008/3437	
PS 2010/47	Behandling av planprogram for utarbeidelse av landbruksplan for Halden.		2010/426	
PS 2010/48	Forespørsler			

Først i møtet blir det holdt en orientering omkring sedimentundersøkelser foretatt i Iddefjorden.

Mons Hvattum
utvalgsleder

PS 2010/41 Godkjenning av innkalling

Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010

Behandling:

Ann Kristin Øye (h) bemerket at hun hadde mottatt sakspapirene først på lørdag. Administrasjonen beklaget dette.

Vedtak:

Enstemmig godkjent.

PS 2010/42 Godkjenning av saksliste

Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010

Behandling:

Enstemmig godkjent. Det ble meldt to forespørsler som ble satt opp sist i møtet.

Vedtak:

Enstemmig godkjent

PS 2010/43 Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010

Behandling:

Enstemmig godkjent

Vedtak:

Enstemmig godkjent

PS 2010/44 Referatsaker

Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010

Behandling:

Referatsaken ble tatt til orientering.

Vedtak:

Tatt til orientering

RS 2010/7 Prosjekt hule eker

PS 2010/45 Miljøprisen 2010

Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010

Behandling:

Mons Hvattum (sv) og Espen Sørås (sekretær for utvalget) erklærte seg innhabile under behandling av saken. Utvalget samtykket i dette og de fratrådte under behandling av saken.

Hovedutvalget sluttet seg til rådmannens anbefaling med begrunnelse.

Vedtak:

Hovedutvalget for nærings- og miljøpolitikk tildeler miljøvernprisen for 2010 til Jørn Bøhmer Olsen, for et langt virke med folkeopplysning innen naturens kvaliteter, kultur og lokalhistorie.

Gjennom mange års vandring i haldennaturen har Jørn Bøhmer Olsen tilegnet seg mye kunnskap om dette småkuperte området, langs grensa mot Sverige. Han er lommekjent fra Sponvika i vest til Bokerød i øst og har tatt utallige bilder og gitt ut mange bøker om nettopp naturen i Halden. Det som er litt spesielt er at han bruker sin kunnskap til å opplyse folk og gjøre dem stolte av sin egen kommune. Han stiller gjerne opp som turleder og har gjennom sin lune væremåte fått respekt blant alle samfunnslag i Halden. Det å få folk interessert og glad i natur er svært viktig i forhold til det å få aksept for at naturvern ikke bare dreier seg som nasjonalparker på Hardangervidda, men også kan dreie seg om det å ta vare på nærområder og grønne lunger i byen. Når Jørn Bøhmer Olsen er ute som turleder prøver han å ta med lokalhistorie som gravrøyser, hustufter, ferdselsveier som skulle dukke opp underveis. Dette er kunnskap som i mange sammenhenger har lett for å bli værende i det lokale historielaget, men som Jørn klarer å få frem på en ukomplisert måte.

PS 2010/46 Kommuneplanens samfunnsdel 2010 - 2022 med høringsuttalelser.

Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010

Behandling:

Rådmannens forslag ble tatt opp til votering.

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Geir Helge Sandsmark (v) ba om protokolltilførsel til saken:

Venstres representant stemmer for vedlagte plan, for å komme videre i kommunens planarbeide. Halden Venstre ønsker at man under arbeidet med arealdelen drøfter helhetlig utvikling av kommunen i en geografisk og temamessig helhet, blant annet for å sørge for at utvikling av boligområder, næringsområder, skolekapasitet og teknisk infrastruktur passer sammen. I alle fall må disse temaene behandles ved rullering av vedtatt plan.

Vedtak:

Planforslaget til kommuneplanens samfunnsdel 2010 – 2022 vedtas med de endringer som fremgår av saksfremlegget.

Hovedutvalget for nærings- og miljøpolitikk anbefaler formannskap og kommunestyret å vedta kommuneplanens samfunnsdel 2010 – 2022.

Protokolltilførsel fra Geir Helge Sandsmark (v)

Venstres representant stemmer for vedlagte plan, for å komme videre i kommunens planarbeide. Halden Venstre ønsker at man under arbeidet med arealdelen drøfter helhetlig utvikling av kommunen i en geografisk og temamessig helhet, blant annet for å sørge for at utvikling av boligområder, næringsområder, skolekapasitet og teknisk infrastruktur passer sammen. I alle fall må disse temaene behandles ved rullering av vedtatt plan.

PS 2010/47 Behandling av planprogram for utarbeidelse av landbruksplan for Halden.**Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010****Behandling:**

Rådmannens forslag ble tatt opp til votering.

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Planprogrammet for utarbeidelse av Landbruksplan 2010 – 2016 vedtas med endring jfr. Østfold fylkeskommunes innspill ang utvidelse av visjonen til å inneholde bærekraftig ressursutvikling.

PS 2010/48 Forespørsler**Saksprotokoll i Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk - 03.11.2010****Behandling:**

Geir Helge Sandsmark (v) hadde forespørsel ang oppfølging av sedimentundersøkelsen i Iddefjorden som hovedutvalget ble orientert om i møte 3.11.2010. Han spurte om sedimentundersøkelsen kommer til ordinær behandling i utvalget eller annet politisk organ og evt når.

Leder svarte i møtet.

Ann Kristin Øye (h) hadde flg. forespørsel:

AVFALLSHÅNTERING PÅ ROKKE AVFALLSPASS

Kapittel 15 om byggavfall overføres til plan- og bygningsloven 1. juli 2010

Fra 1. juli opphørte bestemmelsene i avfallsforskriften kapittel 15 om byggavfall. Reglene finnes nå i forskrifter til ny plan- og bygningslov - byggt teknisk forskrift kapittel 9 og byggesaksforskriften kapittel 8, 12, 13 og 15.

Kravene er stort sett de samme som før. De viktigste endringene er:

- kommunen skal ikke lenger godkjenne avfallsplan og eventuell miljøsaneringsbeskrivelse før det gis igangsettingstillatelse, men dokumentene skal utarbeides som før og skal kunne vises ved tilsyn
- sluttrapport, med dokumentasjon på levering av avfall, skal sendes inn til kommunen sammen med søknad om ferdigstillelsesattest

Når det gjelder levering av byggavfall til Rokke avfallsplass, opplever jeg at dette blir registrert som usortert avfall på underlagene/veiesedlene. På henvendelse dit opplever jeg å få som svar at de ikke sorterer, og de ikke har ulike koder på de forskjellige fraksjonene. Dette vanskeliggjør å få et riktig bilde av levert avfall fra byggeplassene, og en korrekt utfylt avfallsplan.

Mine spørsmål er da i den forbindelse:

Hva blir gjort for at vi skal få en oversikt over de fraksjonene som leveres på avfallsmottaket på Rokke? (Sorteringskoder for de ulike avfallsfraksjoner)

Når kan dette eventuelt bli utført?

Det er i dag krav til 60 % kildesortering av byggavfall på byggeplassene.

Et tilleggsspørsmål:

Når det gjelder husholdningsavfall, sorterer vi matavfall og restavfall i søppeldunken.

Jeg har blitt fortalt at ved tømning av dunkene, går dette i felles rom på bilene.

Kan utvalgsleder avkrefte at dette er tilfelle?

Lederen svarte på tilleggsspørsmålet i møtet og ønsket å komme tilbake til svar på hovedspørsmålet i neste møte.

Vedtak:

PS 2011/1 Godkjenning av innkalling

PS 2011/2 Godkjenning av saksliste

PS 2011/3 Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk	2011/5	16.02.2011

Utsendte vedlegg

Ikke utsendte vedlegg

Møteplan for hovedutvalget for nærings- og miljøpolitikk 1. halvår 2011.

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Rådmannens innstilling:

Møteplan er 16.3 – 23.3 – 1.6 og 24.8.

Saksutredning:

Hovedutvalget for nærings- og miljøpolitikk er satt opp med 3 møter 1. halvår 2011. Disse er:

16.2. – 23.3 og 1.6 2011.

I tillegg anbefaler rådmannen rådmannen at det føres opp et møte 24.8. 2011 for å behandle høring av landbruksplanen som er igangsatt av dette utvalget og dermed bør endelig besluttes i utvalget.

Dokumentet er elektronisk godkjent av:

Roar Vevelstad

Halden kommune

Arkivkode: U01
Arkivsaksnr: 2009/7834-6
Journal dato: 01.02.2011
Saksbehandler: Martin Vik

Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk	2011/6	16.02.2011
Formannskapet		
Kommunestyret		

Utsendte vedlegg	
1	Charter - Regionalpark Haldenkanalen

Ikke utsendte vedlegg	

Regionalpark, Haldenkanalen - charter

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Sammendrag av saken:

Det har fra fylkeskommunens side vært tatt initiativ til å samordne og strømlinjeforme satsingen på næring og stedsutvikling langs Haldenkanalen. Det har vært sett på to ulike tilnærminger til en slik satsing, nemlig konseptet reisemålsutvikling og regionalpark (definert nedenfor). En styringsgruppe bestående av ordførerne langs Haldenkanalen har etter tilråding fra en administrativ prosjektgruppe tilrådd at utviklingen skal skje etter regionalparkkonseptet. Det ønskes nå en prinsipiell tilslutning fra partene til en 10-årig samarbeidsavtale, et såkalt charter, der partene forutsettes å bidra økonomisk i avtaleperioden. Rammene for det økonomiske bidraget vil det bli fremmet endelig forslag på i god tid før budsjettbehandlingen hos den enkelte part høsten 2011. Fylkeskommunen er i utgangspunktet forutsatt å gå inn med 1 mill kr. i friske midler pr. år i 10-års perioden.

Rådmannens innstilling:

Halden kommune gir sin tilslutning til prinsippene i det foreliggende charter for regionalpark Haldenkanalen.

Det forventes en ny sak om endelig godkjenning av charteret og finansiering og valg til styrende organer i regionalparken, i god tid før budsjettbehandlingen for 2012.

Saksutredning:

Bakgrunn

Etter et initiativ fra Østfold fylkeskommune 2.oktober 2009 om å få belyst viljen til en samlet satsing på nærings- og stedsutvikling langs Haldenkanalen, ble det nedsatt en arbeidsgruppe med representanter for 4 av de 5 berørte kommunene og Østfold fylkeskommune for å se på hvilken måte dette kunne gjøres. Arbeidsgruppen har knyttet til seg en prosessleder, Børre Berglund fra Børre Berglund Reiselivsrådgivning, for å ha framdrift i prosessen.

Gruppen inviterte beslutningsorganene i de 5 kommunene, samt representanter for fylkeskommunene Akershus og Østfold, Fylkesmannen i Østfold, Innovasjon Norge, destinasjonsselskapene, Haldenvassdragets kanalselskap og Utmarksavdelingen til et prosessmøte på Bjørkelangen 3. februar 2010, for å kartlegge en tilslutning til videre arbeid med saken, og få innspill til veivalg. På møtet ble også den planlagte regionalparksatsingen langs Telemarkskanalen presentert. Konklusjonen fra dette møtet var entydig at dette skulle det arbeides videre med, og arbeidsgruppen skulle vurdere alternativene regionalpark og reisemålsutvikling som basis for det videre arbeidet.

Definisjonen på Regionalpark er: En dynamisk og langsiktig samarbeidsplattform for lokalsamfunn, myndigheter og næringsliv med interesser i et angitt og bosatt landskapsområde, som ivaretar og videreutvikler områdets natur- og kulturverdier, støtter lokal deltakelse, fremmer bærekraftig verdiskaping og merkevarebygging gjennom integrert områdeforvaltning og stedsutvikling. Konseptet skal være regionenes egen utviklingsstrategi. Satsingen ligger under Miljøverndepartementet, som har vært med og gitt bidrag til konseptene Valdres Natur- og kulturpark og Nærøyfjorden Verdsarvpark.

Begrepet reisemålsutvikling brukes om en styrt langsiktig og helhetlig utvikling av et steds potensial som reisemål. I et markedsorientert perspektiv betyr dette at man kartlegger og systematiserer forutsetningene og skaffer seg et bilde av hva som gir stedet attraksjonskraft og grunnlag for å skape næringsvirksomhet. Reisemålsutvikling er behovet for å utvikle den helheten som gjør stedet gjesten oppfatter som reisemålet mer attraktivt, og styrke næringsaktivitet og tilbudet der. Innovasjon Norge har hånd om prosjekter under denne satsingen.

Prosjektgruppen har drøftet innspill fra Innovasjon Norge og fra Valdres Natur- og kulturpark og vurdert hva som vil bli det beste veivalget for Haldenkanalen, og har anbefalt å gå for et regionalparkkonsept. Styringsgruppen har gitt sin tilslutning til anbefalingen fra prosjektgruppen.

Styrende organer

Styringsgruppen for Regionalpark Haldenkanalen består av Helge Kolstad (Østfold fylkeskommune, leder), Jan A. Mærli (Aurskog-Høland kommune, ordfører), Nils Nilssen (Rømskog kommune, ordfører), Stein Erik Lauvås (Marker kommune, ordfører), Tore Johansen (Aremark kommune, ordfører), Per-Kristian Dahl (Halden kommune, ordfører).

Prosjektgruppen består av Vidar Østenby (grensekommunene), Erik Bakke (næringskonsulent Aurskog-Høland)/fra 19.01.11 Ragnhild Lien (enhetsleder Aurskog-Høland), Kjersti Berg Sandvik (Reiseliv Indre Østfold), Steinar Fundingsrud fra (Haldenvassdragets Kanalselskap) og Jan Albert Haagensen (Østfold fylkeskommune, sekretær).

Prosessleder: Børre Berglund (Børre Berglund Reiselivsrådgivning)

Økonomi i forprosjektet

For å finansiere det forberedende arbeidet, ga Hovedstyret for opplevelsesnæring tilsagn om kr. 160.000 til prosessen i sitt møte 17. februar 2010, i tillegg til kr. 20.000 i møte 21.10.2009. På grunn av stedsutviklingsdelen, har forprosjektet i tillegg fått støtte fra det såkalte LUK-prosjektet (Lokal samfunnsutvikling i Kommunene) med kr. 140.000.

Framdrift

Det er utarbeidet en prosjektplan for regionalparkkonseptet som er presentert for styringsgruppen i oktober 2010. Denne har resultert i et forslag til langsiktig samarbeidsavtale (charter) mellom de berørte kommunene, den er behandlet første gang i styringsgruppen 19.01. 2011 og anbefalt vedtatt med forbehold om endelig utarbeidet finansieringsplan. Charteret skal presenteres for beslutningstagere i berørte kommuner, fylkeskommuner, næringsliv og befolkning våren 2011. Responsen herfra vil avgjøre om prosjektet skal tas videre, og forankringsarbeidet starter for alvor da.

Den videre framdriften er å eventuelt få charteret med finansieringsfordeling vedtatt av alle partene i prosjektet. I utgangspunktet regnes det med en ramme for prosjektet på 5 mill kr. pr. år, som fordeles på partene etter en finansieringsplan som ligger som et foreløpig forslag i charteret:

Kostnader	År 1	År 2	År 3
Merkevareprosess	1 500 000	250 000	150 000
Implementering av mv-strategi	150 000	500 000	500 000
Produktutvikling	500 000	600 000	600 000
Kommunikasjon, intern og eksternt	500 000	1 500 000	1 750 000
Kompetanseheving	250 000	250 000	250 000
Koordinering	400 000	400 000	400 000
Materiell, PR, internett	250 000	250 000	250 000
Diverse	450 000	250 000	100 000
Prosjektledelse, reiser og adm.	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Sum	5 000 000	5 000 000	5 000 000

Finansiering	År 1	År 2	År 3
Fra Utviklingsavtalen	750 000	750 000	750 000
Halden, Aurskog-H og Akershus fk	750 000	750 000	750 000
Østfold fylkeskommune	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Departement (KRD, Miljøvern)	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Innovasjon Norge	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Sum	5 000 000	5 000 000	5 000 000

I denne behandlingsomgangen må finansieringsplanen betraktes som foreløpig. Oppstart av hovedprosjektet er planlagt å skje i januar 2012.

Innhold i charteret

Haldenkanalen Regionalpark er en utviklingsregion som gjennom merkevarebygging og næringsutvikling innen opplevelsesnæringene basert på naturverdier, samt stedsutvikling, skal gi økt verdiskaping og bolyst i lokalsamfunnene langs kanalen.

Mulighetene for næringsutvikling langs Haldenkanalen knyttes til naturen og primært foredling av tjenester og opplevelser basert på naturgitte fordeler. I denne sammenhengen er kanalen, vann, uberørt natur som ramme for ro og stillhet, samt naturen som arena for aktiviteter og utvikling av kulturelle opplevelser sentrale elementer. Opplevelsesnæringene med reiseliv og kulturopplevelse er identifiserte som de fremste mulighetene for næringsutvikling langs Haldenkanalen.

Også for stedsutviklingen langs Haldenkanalen vil en utvikling av tilbudene innenfor reiseliv og kultur være viktige da disse også vil kunne tilbys innbyggerne langs kanalen. Ved siden av tilgjengelige arbeidsplasser er ofte et godt kulturtilbud, gode fritidsmuligheter og egenart vesentlige forutsetninger for å skape tilflytning til distriktskommuner.

Utfordringene er i første rekke at selve kanalen har behov for en kostnadskrevende oppgradering. Dernest å synliggjøre mulighetene for næringsutvikling slik at private initiativ kan motiveres og hjelpes til å realisere disse, samt kompetanseutvikling og merkevarebygging av Haldenkanalen. Å styrke Haldenkanalen sitt og stedene langs kanalen sitt omdømme i prioriterte målgrupper vil være en vesentlig utfordring.

Visjonen for Regionalpark Haldenkanalen er

”Langs Haldenkanalen er det et lønnsomt næringsliv og et rikt kulturliv, basert på naturen, spisset kompetanse og småsteder hvor folk ikke bare bor, men lever!”

Målene er å:

1. Bidra til å skape samarbeidsplattformer mellom alle interessenter i utvikling av opplevelsesnæringene og stedsutvikling langs Haldenkanalen
2. Bidra til lokal medvirkning i forhold til ivaretagelsen og videreutviklingen av natur og kulturverdier som grunnlag for opplevelsesproduksjon
3. Bidra til ivaretagelse og videreutvikling av særpregede natur- og kulturverdier, samt sørge for utvikling av kommersielle tilbud med basis i disse
4. Bidra til bærekraftig verdiskaping

Hovedstrategiene er at Regionalpark Haldenkanalen utvikler en sterkt felles identitet og merkevare samt at Regionalpark Haldenkanalen forankrer utviklingsarbeidet i lokal forvaltning og i det lokale næringslivet. Videre at Regionalpark Haldenkanalen utvikler et rikt reiseliv og kulturtilbud samt tilslutt at Regionalpark Haldenkanalen oppnår resultater gjennom samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og mellom næringer og sektorer.

I første omgang vil samarbeidet i regionalparken konsentrere seg om 4 områder:

1. Merkevarebygging
2. Stedsutvikling
3. Utvikling av opplevelsesnæringene
4. Primærnæringene

Andre områder og satsinger vil komme til etter hvert etter beslutning i de styrende organer, alle skal legge 10-års perspektivet til grunn.

Årlige kostnader er som tidligere vist ca 5 mnok, dette skal finansieres i et spleiselag mellom kommunene, fylkeskommuner, departement og Innovasjon Norge.

Fylkesrådmannens vurdering

Det er positivt at en forsøker å samle alle satsingene langs Haldenkanalen under en paraply som regionalparksatsingen er. Å få til et forpliktende samarbeid på nærings- og stedsutviklingssektoren over fylkes- og kommunegrenser med forutsigbare rammebetingelser vil skape en ny giv i området.

Når det gjelder den økonomiske siden av prosjektet, er denne foreløpig ikke låst. Det er i forslag til charter forutsatt at fylkeskommunen skal gå inn årlig med 1 mill friske kroner over en 10-års periode regnet fra 2012. Dette er i så fall midler som må innarbeides i langtidsbudsjettet. Fra

kommunenes side er det regnet med bidrag via utviklingsavtalene for grensekommunene. Disse avtalene fornyes hvert fjerde år, dagens avtale går til og med 2012. Det er beheftet med noe usikkerhet hvorvidt dagens nivå kan opprettholdes de kommende periodene. Det må arbeides med å få inn Akershus fylkeskommune i spleiselaget som forutsatt, slik at begge fylkeskommunene blir involvert i prosjektet.

Fylkesrådmannen vil tilrå at prinsippene i avtalen godkjennes, og at det fremmes ny sak om finansiering og valg til styrende organer i løpet av 2011.

Dokumentet er elektronisk godkjent av:

Per Egil Pedersen

Martin Vik

Regionalpark Haldenkanalen

Avtale 2012-2022

En 10-årig plan for steds- og næringsutvikling knyttet til
Haldenkanalen

Oppdatert etter møte i Styringsgruppa 19.1.2011

www.haldenkanalen.org

Forord

Kommunene langs Haldenkanalen går sammen for styrket steds- og næringsutvikling knyttet til Haldenkanalen. Det foregår allerede en rekke innsatser på noen av disse områdene, effekten kan imidlertid forbedres gjennom sterkere koordinering.

Vi tar utgangspunkt i at Haldenkanalen med tilknyttede områder har en rekke konkurransefortrinn. De mest fremtredende konkurransefortrinn for næringslivet og kommunene langs Haldenvassdraget er enkel tilgang til uberørt natur og nærhet til befolkningsskonsentrasjoner, samt nærhet til en sterk konsentrasjoner av bedrifter og organisasjoner.

Dette charteret som gjelder for perioden fra 2012 – 2022 inneholder mål og strategier for tre innsatsområder; (1) Merkevarebygging av Haldenkanalen, (2) Stedsutvikling og (3) Utvikling av opplevelsesnæringene. Alle tre områdene krever langsiktig jobbing og det er derfor nødvendig med et charter som strekker seg over en ti års periode.

Haldenkanalen og tilgrensende områder har et stor utviklingspotensial. Gjennom å etablere en sterk felles merkevare for opplevelser og produkter som selges med kanalen som bakteppe, vil dette sammen med en langsiktig satsing på stedsutvikling og utvikling av opplevelsesnæringene, etablere Haldenkanalen som en av de mest lønnsomme og triveligste regioner i Norge!

Styringsgruppa for Regionalpark Haldenkanalen
(forprosjekt) – januar 2011

Tore Johansen

Jan A. Mærli

Nils Nilssen

Per Kristian Dahl

Stein Erik Lauvås

Helge Kolstad
Leder av Styringsgruppa

Forord	2
Sammendrag	4
Rammer for Charteret	5
1. Bakgrunn og mandat	6
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Mandat	6
2. Status Haldenkanalen	7
2.1 Avgrensning	7
2.2 Status nærings- og stedsutvikling	7
2.3 Muligheter og utfordringer	8
2.4 Pågående innsatser	8
2.4.1 Grensekommunene	8
2.4.2 Halden	8
2.4.3 Haldenvassdragets kanalselskap	8
2.4.4 Utmarksavdelingen	9
2.4.5 Aurskog-Høland	9
2.4.6 Vannområde Haldenvassdraget	9
2.4.7 Opplev Grenseland AS	10
2.5 Konkurransetor	10
3. Hva er en regionalpark?	11
3.1 Definisjon	11
3.2 Organisering	11
3.3 Finansiering	12
3.4 Norske regionalparker	12
4. Visjon, mål og hovedstrategier	13
4.1 Regionalpark Haldenkanalen	13
4.2 Visjon	13
4.3 Formål Regionalpark Haldenkanalen	13
4.4 Mål	13
4.5 Hovedstrategier	13
4.6 Delstrategi	13
5. Innsatsområder 2010-2020	14
5.1 Merkevarer Haldenkanalen	14
5.2 Stedsutvikling	16
5.3 Utvikling av opplevelsesnæringene	17
5.4 Primærnæringene	19
6. Organisering	20
6.1 Samarbeidsavtale mellom kommunene 2010-2020	20
6.2 Organisering	20
6.3 Regionalparkrådet	21
6.4 Regionalparkstyret	21
6.5 Prosjektadministrasjon	21
6.6 Forholdet til staten og fylkesnivået	21
6.7 Forholdet til pågående prosjekter og innsatser	21
7. Kostnader og finansiering	22
7.1 Kostnader og finansiering	22
8. Fremdriftsplan	22
8.1 Milepælsplan 12 måneder	22

Sammendrag

Haldenkanalen Regionalpark er en utviklingsregion som gjennom merkevarebygging og næringsutvikling innen opplevelsesnæringene basert på naturverdier, samt stedsutvikling, skal gi økt verdiskaping og bolyst i lokalsamfunnene langs kanalen.

Mulighetene for næringsutvikling langs Haldenkanalen knyttes til naturen og primært foredling av tjenester og opplevelser basert på naturgitte fordeler. I denne sammenhengen er kanalen, vann, uberørt natur som ramme for ro og stillhet, samt naturen som arena for aktiviteter og utvikling av kulturelle opplevelser sentrale elementer. Opplevelsesnæringene men reiseliv og kulturopplevelse er identifiserte som de fremste mulighetene for næringsutvikling langs Haldenkanalen.

Også for stedsutviklingen langs Haldenkanalen vil en utvikling av tilbudene innenfor reiseliv og kultur være viktige da disse også vil kunne tilbys innbyggerne langs kanalen. Ved siden av tilgjengelige arbeidsplasser er ofte et godt kulturtilbud, gode fritidsmuligheter og egenart vesentlige forutsetninger for å skape tilflytning til distriktskommuner.

Utfordringene er i første rekke at selve kanalen har behov for en kostnadskreven oppgradering. Dernest å synliggjøre mulighetene for næringsutvikling slik at private initiativ kan motiveres og hjelpes til å realisere disse, samt kompetanseutvikling og merkevarebygging av Haldenkanalen. Å styrke Haldenkanalen sitt og stedene langs kanalen sitt omdømme i prioriterte målgrupper vil være en vesentlig utfordring.

Haldenkanalen Regionalpark er en utviklingsregion som gjennom næringsutvikling innen opplevelsesnæringene og basert på naturverdier, samt stedsutvikling, skal gi økt verdiskaping og bolyst i lokalsamfunnene langs kanalen. Visjonen for Regionalpark Haldenkanalen er

“Langs Haldenkanalen er det et lønnsomt næringsliv og et rikt kulturliv, basert på naturen, spisset kompetanse og småsteder hvor folk ikke bare bor, men lever!”

Målene er å:

1. Bidra til å skape samarbeidsplattformer mellom alle interessenter i utvikling av opplevelsesnæringene og stedsutvikling langs Haldenkanalen
2. Bidra til lokal medvirkning i forhold til ivaretagelsen og videreutviklingen av natur og kulturverdier som grunnlag for opplevelsesproduksjon
3. Bidra til ivaretagelse og videreutvikling av særpregede natur- og kulturverdier, samt sørge for utvikling av kommersielle tilbud med basis i disse
4. Bidra til bærekraftig verdiskaping

Hovedstrategiene er at Regionalpark Haldenkanalen utvikler en sterkt felles identitet og merkevare samt at Regionalpark Haldenkanalen forankrer utviklingsarbeidet i lokal forvaltning og i det lokale næringslivet. Videre at Regionalpark Haldenkanalen utvikler et rikt reiseliv og kulturtilbud samt tilslutt at Regionalpark Haldenkanalen oppnår resultater gjennom samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og mellom næringer og sektorer.

Regionalpark Haldenkanalen er en satsing over 10 år forankret i et charter (en avtale) mellom kommunene og andre. Årlige kostnader er ca 5 mnok som finansieres i et spleiselag mellom kommunene, fylkeskommuner, departement og Innovasjon Norge.

Rammer for Charteret

Følgende prinsipper er lagt til grunn for utvikling av charteret:

1. I charteret er det generelt beskrevet utfordringer, mål og strategier for berørte kommuner langs Haldenkanalen perioden 2012-22
2. Lokal forvaltning skal bygge på et bevisst forhold til å ta vare på og utvikle natur- og kulturverdiene langs Haldenkanalen
3. Økt verdiskaping ved langsiktig merkevarebygging/omdømmebygging knyttet til natur- og kulturverdier er hoved fundamentet
4. Forutsigbarhet knyttet til et 10-årig charter med iverksettingsavtaler er et avgjørende fundament for Regionalpark Haldenkanalen
5. "Bottom up" prinsippet gjelder for alle aktiviteter og initiativ i dette charteret. Med dette forstår vi at initiativ og forankring for alle tiltak skal være lokalt drevet
6. Det er lagt særlig vekt på å prioritere de oppgaver som krever samordning, og som det er mest kostnadseffektivt å løse i fellesskap langs Haldenkanalen
7. Parkens rolle og de ulike aktørers rolle i gjennomføringen skal beskrives i iverksettings- og partnerskapsavtalene
8. På grunn av 10-årsperspektivet vil graden av konkretisering av mål og strategier variere
9. Charteret skal evalueres etter de første 3 år, men 10-årsperspektivet skal alltid legges til grunn
10. Årlige og flerårige handlingsplaner skal konkretisere gjennomføring av charteret.

1. Bakgrunn og mandat

1.1 Bakgrunn

Haldenkanalen er Norges eldste kanal og har en unik historie. Kanalen strekker seg over fire kommuner, tre i Østfold og en i Akershus, og det er i senere tid investert millioner av kroner både av private og offentlige aktører i utvikling av kanalen. DS Turisten er tilbake i Haldenkanalen og er i seg selv en del av kanalens historie. Ved Ørje sluser ligger Kanalmuseum, Østfoldmuseet, som er et natur- og kulturhistorisk museum. Haldenkanalen var en livsnerve for kommunene i denne delen av Østfold og Akershus. I dag er Haldenkanalen en helt spesiell naturopplevelse med store utviklingsmuligheter. Haldenkanalen finner vi i kommunene Halden, Aremark, Marker og Aurskog-Høland. De fire kommunene utgjør et sammenhengende naturområde som ligger nær store befolkningskonsentrasjoner. Blant kommunene er det dokumentert interesse for å arbeide felles med steds- og næringsutvikling og en har valgt å benytte Regionalpark organisering som modell for samordnet steds- og næringsutvikling. Rømskog kommune som ligger øverst i Dalslandskanal, hører naturlig med i dette samarbeidet Etter et initiativ fra fylkespolitiker Helge Kolstad 2. oktober 2009 om å få belyst viljen til en samlet satsing på nærings- og stedsutvikling langs Haldenkanalen, ble det nedsatt en arbeidsgruppe med representanter for de fem berørte kommunene og Østfold fylkeskommune for å se på hvilken måte dette kunne gjøres. Arbeidsgruppen har knyttet til seg en prosessleder, Børre Berglund (BBR) i arbeidet. Gruppen inviterte beslutningsorganene i de fem kommunene, samt representanter for fylkeskommunene Akershus og Østfold, Fylkesmannen i Østfold, Innovasjon Norge, destinasjonsselskapene, Haldenvassdragets kanalselskap og Utmarksavdelingen til et prosessmøte på Bjørkelangen 3. februar i år, for å kartlegge en tilslutning til videre arbeid med saken, og få innspill til veivalg. På møtet ble også den planlagte regionalparksatsingen langs Telemarkskanalen presentert. Konklusjonen fra dette møtet var entydig at dette skulle det arbeides videre med, og arbeidsgruppen skulle vurdere veivalgene regionalpark og reisemålsutvikling som basis for det videre arbeidet. Gruppen har 25.03.2010 hatt møte med Innovasjon Norge v/Toini Ness (presentasjon reisemålsutviklingskonsept) og med Valdres natur- og kulturpark v/Kjell Arne Berntsen (presentasjon regionalparkkonseptet), for å få bedre grunnlag for å gi anbefaling til en gruppe bestående av ordførerne i de fem kommunene og fylkespolitiker Helge Kolstad. Arbeidsgruppen har drøftet innspillene og vurdert hva som vil bli det beste veivalget for Haldenkanalen i senere møter, og har anbefalt å gå for et regionalparkkonsept. Styringsgruppen har gitt sin fulle tilslutning til anbefalingen fra prosjektgruppen. Arbeidsgruppen får i prosjektsammenheng status som prosjektgruppe etter møtet med politikerne 26.05.10, mens politikerne utgjør prosjektets styringsgruppe. Det skal nå utarbeides et Charter 2012-2022 som en tiårig plan for lokalsamfunnsutvikling langs Haldenkanalen. Regionalpark Haldenkanalen skal legge til rette for en langsiktig og målrettet merkevarebygging, nærings- og stedsutvikling for kommuner, steder og bygder som naturlig er tilknyttet Haldenkanalen. Når charteret er endelig beskrevet vil siste del av oppgaven være forankring i næringsliv, kommuner, fylkeskommuner og departement.

1.2 Mandat

Prosjektgruppa skal utvikle utkast til en langsiktig plan for steds- og næringsutvikling langs Haldenkanalen basert på Regionalparkkonseptet.

2. Status Haldenkanalen

2.1 Avgrensning

Avgrensningen for innsatsen i Regionalpark Haldenkanalen er Halden kommune, Aremark kommune, Marker kommune, Rømskog kommune og Aurskog-Høland kommune med fokus på steds- og næringsutvikling knyttet til Haldenkanalen. Et viktig virkemiddel i denne sammenheng er utvikling og implementering av merkevaren Haldenkanalen.

2.2 Status nærings- og stedsutvikling

Før vi beskriver en status på nærings- og stedsutvikling langs Haldenkanalen, la oss gi uttrykkene en definisjon og et innhold.

Næringsutvikling basert på lokal natur og kultur kan representere viktige konkurransefortrinn for lokalsamfunn og næringsliv. I et slikt perspektiv gjelder det å identifisere, reindyrke og aktivt gjøre bruk av det stedsspesifikke, og legge dette til grunn for både produkt- og identitetsutvikling. Kunnskapen og ressursene (råvarene) kan for eksempel finnes innenfor mat, kunst, litteratur, landskap, natur, kulturminne og -miljø. Med et slikt utgangspunkt er regional utvikling i stor grad et spørsmål om attraksjonskraft. Dette stiller krav til kvalitet og ekthet. I opplevelsessamfunnet stilles det krav til de gode opplevelsene (etter Kamfjord):

- Det som tilbys må på en eller annen måte være unikt. Enten ved at det er karakteristisk for stedet, kan fortelles som en spesiell historie eller inneholder andre overraskende elementer. Dette er også en vesentlig del av merkevarebyggingen.
- Det som tilbys må være godt og spennende tilrettelagt i forhold til de besøkendes forutsetninger i form av kunnskap, tid, reisemåte og betalingsvilje. Dette dreier seg om å skape de opplevelsene som kan overstige forventningene.
- Opplevelsen blir levert med kvalitet og kompetanse. Kvalitet vil ofte være synonymt med ekthet, og kompetanse være ofte synonymt med nærhet. Dette dreier seg om det personlige inntrykket, det som huskes og formidles til andre.

Stedsutvikling handler om å skape bedre steder å bo, arbeide og leve. Etter hvert er det en økende bevissthet om verdien av å bygge på stedets egen identitet og historie, og ta i bruk den lokale natur- og kulturarven som ressurs i utviklingen av stedene. Et godt kultur- og fritidstilbud og gode møteplasser for innbyggerne er viktig grunnlag for engasjement for framtidig utvikling av stedet. Utforming av inkluderende samfunn med full likestilling, deltakelse for alle (universell utforming) og bærekraftig utvikling skal ligge til grunn i all stedsutvikling i dag.

Mobiliteten øker; vi trenger ikke lenger bo og arbeide i samme kommune eller samme region. Bolyst blir derfor en stadig viktigere flyttefaktor; en økende andel nordmenn legger vekt på nærhet til natur og kultur, trygge oppvekstvilkår for barn, samt det å være del av små oversiktlige lokalsamfunn når de skal velge bosted. Slike preferanser, og muligheten for å ta hensyn til dem, henger sammen med utdanningsnivå. Den sosiale verdiskapingen og utviklingen av attraktive bosteder er en forutsetning for annen

verdiskaping. Mange regioner har problemer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft, da blir tiltak for å gjøre regionen attraktiv som boplass ekstra viktig.

2.3 Muligheter og utfordringer

Mulighetene for næringsutvikling langs Haldenkanalen knyttes til naturen og primært foredling av tjenester og opplevelser basert på naturgitte fordeler. I denne sammenhengen er kanalen, vann, uberørt natur som ramme for ro og stillhet, samt naturen som arena for aktiviteter og utvikling av kulturelle opplevelser sentrale elementer. Opplevelsesnæringene men reiseliv og kulturopplevelse er identifiserte som de fremste mulighetene for næringsutvikling langs Haldenkanalen.

Også for stedsutviklingen langs Haldenkanalen vil en utvikling av tilbudene innenfor reiseliv og kultur være viktige da disse også vil kunne tilbys innbyggerne langs kanalen. Ved siden av tilgjengelige arbeidsplasser er ofte et godt kulturtilbud, gode fritidsmuligheter og egenart vesentlige forutsetninger for å skape tilflytning til distriktskommuner.

Utfordringene er i første rekke at selve kanalen har behov for en kostnadskreven oppgradering. Dernest å synliggjøre mulighetene for næringsutvikling slik at private initiativ kan motiveres og hjelpes til å realisere disse, samt kompetanseutvikling og merkevarebygging av Haldenkanalen. Å styrke Haldenkanalen sitt og stedene langs kanalen sitt omdømme i prioriterte målgrupper vil være en vesentlig utfordring.

2.4 Pågående innsatser

2.4.1 Grensekommunene

Den regionale utviklingsavtalen med fylkeskommunen har gitt nye økonomiske muligheter og dermed økte satsinger på utvalgte områder. Egen styringsgruppe og overordnet mål – øke konkurransekraften, samt å skape en attraktiv region. Fire fokusområder: infrastruktur, næringsutvikling, levende bygder og internasjonalt samarbeid. Fk bidrar med 1,5 mill, Aremark og Marker 0,3 mill, Rømskog 0,15 mill. I tillegg midler fra IN, FM, interreg mv. Transinform. Barnas Grenseland er den største reiselivssatsingen.

2.4.2 Halden

Største satsingen i Halden de siste 10 år er Fredriksten Festning. Avledede produkt er Allsang på Grensen, som har gått i 3 år. Samarbeider i år med "Turisten" i sammenheng med Allsang på Grensen. Gode produkter i regionen styrker hver enkelt aktør - kommune. Trenger noen fyrtårn og vil satse på utstrakt samarbeid. Dagsturisme er største utfordring. Overnattingsturisme må sees i sammenheng med Dalsland.

2.4.3 Haldenvassdragets kanalselskap

Investert 20 mill kr. 2007 – 2009, hvorav 14,6 mil kr. finansiert ved årsskiftet 2009/2010. Legger opp til en årlig opprusting på mellom 4 og 5 mill kr. 2010 – 2012. Ørje sluser 150 år – 10 m løftehøyde, påkostet 5 mill kr. Strømsfoss sluse, kostet på 1,5 mil.kr. Arrangement: Haldenkanal-padlingen – årvisst, arrangeres av Halden padleklubb. Ørje hadde slusespill om Engebret Soot i 2009. Brekke sluser påkostet 13,4 mill kr. i 2009. 27 m løftehøyde, bygget i 1924. DS Turisten er påkostet 45 mill kr. Operative dampbåter 3 stk. inkl. "Turisten". Skullerud har mest aktive fritidsbåttilbud. Spørsmål

om eierskap og vedlikehold av anlegget på Skullerud. 2 lenser, Strømsfoss og Skierfoss, er restaurert bl.a. med støtte fra UNI. Kanaltjenesten i Haldenkanalen har ansvaret for renovasjon, toaletter mv i Haldenkanalen og Store Le. Gjester i kanalen er passasjerbåter, fritidsbåter, kanoer/kajakker, samt de som ser på skuespillet.

2.4.4 Utmarksavdelingen

Samarbeid Østfold Bondelag, Havass Skog og Viken Skog. Fiskelandprosjektet – fisketurisme i innlandet, vår region er ledende i Norge. Produktet er opplevelsen – ikke selve fisken. Fisketurismen inneholder fisket, husvære/hytte, båt. Utmarksavdelingen har laget beskrivelse av konseptet med kvalitetskrav. Tilleggstjenester er guiding. Fortrinn: godt fiske, ro – stillhet – natur. Resultat: 10 guider utdannet, 230 vertskap har deltatt aktivt, foreløpig 12 produkt godkjent, nettverk etablert for interesserte vertskap (55 i tallet). Infrastruktur må forbedres og produkter må utvikles. I 2009 hadde prosjektet 10 000 gjestedøgn, 34 aktive vertskap i 2010. Minst 100 gode fiskesjøer i Østfold og Akershus som kan tilby tilsvarende produkter, må se på fiske etter andre fiskeslag enn gjedde, og på andre naturopplevelser. På tjenesteytingsområdet er det guiding til både nær- og fjernmarked, mat kan utvikles videre.

“Naturbaserte aktiviteter i Akershus og Østfold”: Vandring, sykling og fuglekikking samt andre aktiviteter. Ro, stillhet og natur som ramme. Testing pågår i 2010. Utmarksavdelingen eier prosjektet. Fylkeskommunene eier prosjektet “Naturarven”. Der er søknad inne i MD, avgjøres i mars 2010. Jobbe på samme vis som i Fiskelandsprosjektet.

2.4.5 Aurskog-Høland

Godt grunnlag for grønt reiseliv. Jakt, fiske, åpne gårder med mer. Har ikke en hoved severdighet i dag, men mange små. Skullerud Brygge – mangler i dag båt (Ørjeslusene stengt). Tertitten. A-H bygdetun, Aur prestegård med utstillinger og arrangementer. Dingsrud fort. Nordre Mangen gård for konferanser og events. Gjeddefiske i Hemnesjøen (fiskelandprosjektet). Flotte områder for kano, jaktopplevelser, hesteturisme, gårdsmotell og golftilbud. Kommunen vil stimulere private aktører til å starte egne virksomheter innen opplevelsesnæringen. Tilrettelegge for dagsturister. Få flere overnattingssteder i kommunen. Vil utnytte nærheten til Gardermoen som ligger 45 min unna. Se www.ahreiseliv.no

2.4.6 Vannområde Haldenvassdraget

Vannområde Haldenvassdraget organiserer vannforvaltningsarbeidet i vassdrag, grunnvann og kystvann som drenerer til Iddefjorden. De fire kommunene Aurskog-Høland, Marker, Aremark og Halden deltar sammen med andre myndigheter og interessegrupper. Arbeidet er en del av EU's vanddirektiv, med målsetting gi alle vannforekomster tilfredsstillende biologisk kvalitet innen 2015. Utvalget ledes av ordfører Jan A. Mærli i Aurskog-Høland kommune. Aurskog-Høland kommune er også sekretariat, og det daglige arbeidet utføres av prosjektleder Finn Grimsrud. Haldenvassdraget er et av de store elve- og innsjøsystemer i Østfold med en total lengde på 149 km og et samlet nedbørsfelt på 1588 km². Kildene er ved Dragsjøhanken (268 moh.) sør for Årnes i Nes kommune i Akershus; utløpet er i Iddefjorden ved Halden. Vassdraget grenser mot Sverige i øst og er et typisk lavlandsvassdrag. Skog- og

åslandskap sammen med utstrakte jordbruksområder på tidligere gammel havbunn (leire) preger nedbørfeltet. Vassdraget karakteriseres ved store, forholdsvis grunne innsjøer (Bjørkelangen, Øgderen, Rødnessjøen, Øymarksjøen, Aremarksjøen, Asperen og Femsjøen) med korte elvestrekninger mellom.

2.4.7 Opplev Grenseland AS

Opplev Grenseland as er et selskap etablert som en direkte konsekvens av arbeidet i Interregprosjektene Opplev Grenseland og Barnas Grenseland. I formålet til selskapet heter det: "Selskapets formål er å utvikle reiselivet/besøksnæringen som lønnsom næring og å skape overrisslingseffekt/kringeffekt samt markedsmessig attraksjonskraft i de fem grensekommunene Marker, Aremark, Rømskog, Årjäng og Säffle. Hovedarbeidsområder er utvikling og/eller drift av samarbeidsprosjekter, produkter, konsepter, kompetanse med mer og alt hva hermed står i forbindelse." Selskapet er senere utvidet med Bengtsfors kommune. Det er i dag heleid av de aktuelle kommunene, men med en ambisjon om å bringe inn private interessenter etter hvert som arbeidet utvikles.

2.5 Konkurransefortrinn

De mest fremtredende konkurransefortrinn for næringslivet og kommunene langs Haldenvassdraget er enkel tilgang til uberørt natur og nærhet til befolkningskonsentrasjoner, samt nærhet til en sterk konsentrasjoner av bedrifter og organisasjoner.

3. Hva er en regionalpark?

3.1 Definisjon

Beskrivelse av innholdet regionalparkbegrepet finner vi bl.a. hos Telemarkforskning: En dynamisk og langsiktig samarbeidsplattform for lokalsamfunn, myndigheter og næringsliv med interesser i et angitt og bosatt landskapsområde, som ivaretar og videreutvikler områdets natur- og kulturverdier, støtter lokal deltakelse, fremmer bærekraftig verdiskaping og merkevarebygging gjennom integrert områdeforvaltning og stedsutvikling.

Regionalparkene er regionenes egen utviklingsstrategi, basert på "nedenfra-opp-initiativ", hvor målet er å skape en balanse mellom det å beskytte natur- og kulturverdier og samtidig møte behovene til lokalbefolkningen gjennom bærekraftig bruk, foredling og utvikling av slike verdier

De fleste regionalparker har en målsetting om å bidra til enten sosioøkonomisk utvikling på bygdene eller også til bærekraftig bruk av stedegne ressurser og markedsføring av regionale produkter. I tillegg er også mobilisering, forankring, lokal deltaking og læring viktige strategier i de fleste parkkonseptene

Regionalparkene er av svært ulik størrelse. De er avgrenset til landskapsområder, med eller uten formell vernestatus, med særskilte natur- og kulturkvaliteter som skiller området fra områdene rundt. Parkgrensene følger dermed ikke uten videre administrative grenser.

En regionalpark er med andre ord et definert landskaps- og identitetsområde som inkluderer hele eller deler av området til flere kommuner. En regionalpark bruker navnet "Natur- og kulturpark" eller "Regionalpark". Om en regionalpark inkluderer områder med verdensarv, kan navnet "Verdensarvpark" benyttes.

3.2 Organisering

Det er stor variasjon i hvordan regionalparker styres og drives. Fordi lokal deltakelse og partnerskap er viktig, kan vi si at en regionalpark utgjør en type samarbeidsplattform for ulike aktører med interesser i et bosatt landskapsområde. Det juridiske ansvaret ligger ofte hos enten statlige, regionale eller kommunale myndigheter (eller kombinasjoner av disse).

Styringsgruppen i regionalparkene består ofte av offentlige myndigheter og representanter fra lokale lag og organisasjoner. I tillegg finnes ofte representanter fra forsknings- og innovasjonsmiljøer med i styringsgruppene. I tillegg til et regionalparkråd og regionalparkadministrasjon er det vanlig med ulike tematiske arbeidsgrupper.

Styringsdokumentet i de fleste regionalparkene er parkavtalen, eller charteret. De norske parkkonseptene er organisert på basis av slike styringsdokumenter. Det er et juridisk bindende dokument som legger føringer for det frivillige partnerskapet og håndteringen av eksisterende lover, regler og tiltak.

Styring og forvaltning av regionalparker kompliseres ytterligere ved at mange parkområder spenner over både kommuner, regioner og til og med land. Disse utfordringene løses på forskjellig måter, men er til en viss grad avhengig av nasjonale, regionale og lokale administrasjonsstrukturer og politiske tradisjoner.

3.3 Finansiering

Mandatet "Regionalpark", og en stor del av finansieringen kommer ofte fra sentralt hold gjennom et departement men det er et krav om at det skal være et lokalt engasjement i et regionalparkprosjekt for at det skal gis ressurser og retten til å kalle seg regionalpark. Regionalparker har ofte en grunnfinansiering, men må hente inn midler til prosjekter hos ulike myndigheter. I regionalparker er det ofte en koordinert miks av formelle og uformelle arrangement som fokuserer på å hente inn midler fra sentrale kilder, tilby økonomiske incentiver og overbevise og megle mellom ulike aktører. Det at det er ulike aktører i styringsgruppen, i tillegg til en flerfaglighet i parkadministrasjonen medfører at integrerte og tverrfaglige tilnærminger i den daglige driften står sentralt. Dette kan medføre synergieffekter som en mer sektoravgrenset forvaltning av et område ikke kan være like effektiv på.

3.4 Norske regionalparker

I september 2010 er det etablert to regionale parker i Norge; Valdres natur- og kulturpark og Nærøyfjorden Verdsarvpark. Det er etablert 9 (lokale) landskapsparker i Hordaland, med felles prosjektledelse hos Fylkesmannen i Hordaland. Telemarkskanalen regionalparkprosjekt er etablert og behandles politisk i kommunene langs Telemarkskanalen før en endelig etablering. Parkene og parkprosjektene har også etablert et nasjonalt nettverk for lokale og regionale natur- og kulturparker med et sekretariat. Dette er støttet av tre departementer (KRD, MD, LMD).

Valdres natur- og kulturpark har sitt utspring i et eksisterende kommunalt samarbeid i regionrådet. I Nærøyfjorden verdsarvpark har tre kommuner (Aurland, Vik og Voss) underskrevet parkavtalen og i ulik grad integrert regionalparken i sine kommunale planer.

4. Visjon, mål og hovedstrategier

4.1 Regionalpark Haldenkanalen

Regionalpark Haldenkanalen er en utviklingsregion som gjennom merkevarebygging og næringsutvikling innen opplevelsesnæringene basert på naturverdier, samt stedsutvikling, skal gi økt verdiskaping og bolyst i lokalsamfunnene langs kanalen.

4.2 Visjon

Langs Haldenkanalen er det et lønnsomt næringsliv og et rikt kulturliv, basert på naturen, spisset kompetanse og småsteder hvor folk ikke bare bor, men lever!

4.3 Formål Regionalpark Haldenkanalen

Formålet med Regionalpark Haldenkanalen er å skape økt samarbeid om ivaretagelsen og videreutviklingen av natur- og kulturverdier langs Haldenkanalen. Dette som grunnlaget for nærings- og stedsutvikling.

4.4 Mål

1. Bidra til å skape samarbeidsplattformer mellom alle interessenter i utvikling av opplevelsesnæringene og stedsutvikling langs Haldenkanalen
2. Bidra til lokal medvirkning i forhold til ivaretagelsen og videreutviklingen av natur og kulturverdier som grunnlag for opplevelsesproduksjon
3. Bidra til ivaretagelse og videreutvikling av særpregede natur- og kulturverdier, samt sørge for utvikling av kommersielle tilbud med basis i disse
4. Bidra til bærekraftig verdiskaping

4.5 Hovedstrategier

1. Regionalpark Haldenkanalen utvikler en sterkt felles identitet og merkevare
2. Regionalpark Haldenkanalen forankrer utviklingsarbeidet i lokal forvaltning og i det lokale næringslivet
3. Regionalpark Haldenkanalen utvikler et rikt reiseliv og kulturtilbud
4. Regionalpark Haldenkanalen oppnår resultater gjennom samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og mellom næringer og sektorer

4.6 Delstrategi

Det pågår flere innsatser og prosjekter som omfatter nedslagsfeltet til Regionalpark Haldenkanalen i dag. I Charteret vektlegges følgende:

- Det er ingen ambisjon for Regionalpark Haldenkanalen å overta disse innsatsene, men fungere som en kompetansebank og koordinator slik at overlappende innsatser justeres og resultatoppnåelsen blir optimal.
- Synergier og videreføringer/forsterkninger av pågående innsatser blir enklere når disse koordineres. Koordineringen forutsettes å gjelde alle innsatser og i en form der Regionalpark Haldenkanalen har reell innflytelse i utvikling av de ulike prosjekter og innsatser.
- Hvordan koordineringen rent praktisk skal gjennomføres må avklares med de enkelte prosjekter og innsatser, økonomiske insitamenter kan diskuteres.

5. Innsatsområder 2010-2020

5.1 Merkevarer Haldenkanalen

Regionen Champagne og Cognac i Frankrike har oppnådd en unik posisjon hvor merkevarenes geografiske opphav er blitt benevnelsen for kategoriene "musserende vin" og "brandy". Landene Spania, Irland og New Zealand har også utviklet noen sterke, positive og unike opphavssosiasjoner som gjør at de kan sammenliknes med sterke merker. Dette er eksempler på hvordan merkevarebygging av regioner og land de senere år er vesentlige innsatser i næringsutvikling i regionene.

En merkevare er lagrede erfaringer, inntrykk og fremtidige forventninger til et produkt. Gode merkevarer har vi når disse erfaringene, inntrykkene og forventningene kjennetegnes ved høy kjennskap i markedet og entydige, konsistente, relevante, troverdige og diskriminerende assosiasjoner som skaper positive følelser for merkevaren. En merkevare eksisterer med andre ord kun i folks hoder.

I hovedsak styres erfaringene, inntrykkene og forventningene av tre forhold:

1. Produkt/tjenesterelaterte forhold
2. Kommunikasjonstiltak
3. Relasjoner mellom kunde og leverandør.

Når det gjelder produktet/tjenesten, er det tre forhold som alle bidrar i merkevarebyggingen. Det er produktegenskapene (det vil alltid være vanskelig for en merkevare å ta en posisjon som er i strid med eller ikke "bevises" av produktegenskaper), det er hvilken produktkategori kunden plasserer produktet/tjenesten i, og det er produktets/tjenestens performance eller ytelse.

Kundens direkte erfaringer med og inntrykk av produktene er ikke alene med på å bygge en merkevare. Vi bruker kommunikasjon i alle former for å styre kundens fokus, tolkning av erfaringer og holdninger. Fordi kunder over tid gjør mange ulike og sprikende erfaringer, er det viktig at leverandørens egen kommunikasjon strømlinjeformer inntrykkene, og fokuserer på de "riktige" inntrykkene.

Det samme gjelder de personlige relasjonene. Innen tjenesteytende sektor er derfor merkevarebygging nesten like mye et spørsmål om organisasjonsutvikling som kommunikasjon og reklame.

Merkevarer er ustabile masser. Dette gjelder spesielt regioner som merkevare. Det er alltid en risiko for at neste erfaring ikke innfrir forventningene. Merkevarerbygging er derfor en kontinuerlig prosess, som må overvåkes og justeres. En merkevarestrategi som ikke er forankret i erkjennelsen av at den må følges opp og med åpenhet for at man må gjøre endringer, vil mest sannsynlig ikke lykkes.

Nøkkelordet for å lykkes med merkevarebyggingen er særpreg, eller mer presis; differensiering. Merkevarer må skille seg ut fra konkurrentene og være svært unikt. Derfor er det viktig å konkret finne ut hvilke budskap man skal spille på i markedsføringen av produktet. Budskapet bør ta utgangspunkt i kundenes behov.

Merkevarebygging er svært viktig i markedsføring og fører til mange fordeler for regioner. Noen av disse fordelene er økt lojalitet, høyere prismargin, motstandsdyktighet mot angrep fra nye merker i kategorien og muligheter for attraktive vekstmuligheter som merkeutvidelser, merkeallianser og lisensiater.

Å utvikle en merkevarestrategi for Haldenkanalen handler først og fremst om å utvikle et kundeløfte, dvs en beskrivelse av hvilke opplevelser Haldenkanalen kan gi, hvilke opplevelseshov Haldenkanalen kan dekke. Det er viktig å huske at et kundeløfte er å betrakte som en målbeskrivelse, dvs. et uttrykk for hvordan vi ønsker at Haldenkanalen som merkevare skal oppfattes i markedet

Det overordnede formålet med denne innsatsen er å utvikle en tydelig, enkel, relevant og differensierende merkevarestrategi for Haldenkanalen som virker konkurransefremmende for næringsliv og skaper identitetsfølelse og trivsel for innbyggere.

Prosjektet inneholder følgende delmål:

- Utvikle en posisjon som er forankret i egenskaper ved Haldenkanalen som leverandør av opplevelser og hva opplevelsesnæringen og andre langs kanalen med troverdighet kan levere
- Mål formulere Haldenkanalens tilstrebede posisjon, uttrykt som hvilke reelle markedsbehov Haldenkanalen skal ha som ambisjon å tilfredsstille
- Mål formulere Haldenkanalens personlighet, dvs. den form og karakter Haldenkanalen skal fremstå med
- Etablere et solid og markedsbasert fundament for merkevaren Haldenkanalen
- Identifisere og evaluere alternative løsninger for merkevaren

Hovedstrategier er:

- Å bygge på felles identitet langs Haldenkanalen
- En solid forankring gjennom bred deltakelse i strategiarbeidet
- En enkel og robust merkevarestrategi som grunnlag for produkt og kommunikasjonsstrategier

Tiltakene vil i første omgang være som følger:

1. Gjennomføre en merkevarestrategiprosess med bred medvirkning fra innbyggere, næringsliv, kommuner, frivillige lag- og organisasjoner, kulturinstitusjoner og personligheter, der merkevarestrategien utvikles. Leveransene fra strategiprosessen er en tydelig merkevareplattform som forteller hva Regionalpark Haldenkanalen skal være for hvem og hvilken merverdi regionalparken gir.
2. Neste tiltak er implementering av merkevarestrategien i form av informasjon til innbyggere, lokalt nærings- og kulturliv med hensikt identifisering og aksept
3. Videre tiltak er implementering av strategien ovenfor eksterne målgrupper i form av PR-tiltak, andre informasjons- og kommunikasjonstiltak

5.2 Stedsutvikling

Med Stedsutvikling forstås i denne planen ikke bare fysiske forbedringer, men en heving av stedenes totale kvaliteter: fysiske, sosiale, næringsmessige, identitet og omdømme, forhold for familier, med mer.

Stedsutvikling er nært knyttet til lokal kunnskap og evnen til å mobilisere innbyggere, næringsliv og organisasjoner til felles innsats. De vesentligste virkemidlene for stedsutvikling ligger med andre ord i lokalsamfunnet selv, i form av egeninnsats og egne investeringer. Det er også kommunen som vet hvilke ressurser en rår over, hvilke muligheter som finnes og hvor skoen trykker. Kommunen må derfor selv velge hvordan de vil lede og organisere arbeidet, og avklare hvilke tiltak som skal gjennomføres. Stedsutvikling langs Haldenkanalen vil derfor ikke være et ensartet prosjekt, men prosjekter med ulike innretning basert på lokale forhold.

Det er mye å forbedre hva angår det estetiske i tettstedene langs Haldenkanalen. Felles elementer i de ulike tettstedene må tilstrebes, bl.a. informasjon (skilting og design) og andre visuelle elementer som møteplasser. Dette gjelder for Tistedal, Fossby, Brekke, Strømsfoss, Ørje, Skulerud, Bjørkelangen, Rømskog, Halden.

Vi vil styrke arbeide med utviklingen av tettsteder og lokalsentra med fokus på samspillet mellom myndigheter, næringslivet, grunneiere og befolkning. Vi vil videre bruke ressurser til å utvikle bygder og sentra med attraktive og tilpassede møteplasser.

For å definere hva som er de viktigste innsatsene på de ulike stedene langs Haldenkanalen innen dette innsatsområdet vil vi anbefale at det gjennomføres såkalte stedsanalyser. Å lage en stedsanalyse kan være en fin måte å komme i gang med arbeidet på og gir samtidig kommunen et viktig grunnlag for arbeidet. Gjennom slike analyser systematiseres kunnskap om stedets historie, situasjon og fremtidsmuligheter. Det finnes mange former for stedsanalyser. De tradisjonelle stedsanalysene med basis i arkitektfagene, inneholder gjerne kunnskap om stedets historiske utvikling, natur og landskap, bebyggelsens organisering, samt bygninger og andre enkeltelementer. Sosiokulturelle stedsanalyser tar utgangspunkt i menneskenes bruk av stedet, deres oppfatninger og holdninger til stedet og hvilke interesser som ivaretas gjennom stedsbruken.

Hovedmålsettingen med innsats på området stedsutvikling i denne planen er å skape bedre steder å bo, arbeide og leve.

Delmål er:

- Å bygge en økende bevissthet om verdien av å bygge på stedets egen identitet og historie
- Utvikling av et godt kultur- og fritidstilbud og gode møteplasser for innbyggerne som et viktig grunnlag for engasjement for framtidig utvikling av stedet
- Tilrettelegge for utforming av inkluderende lokalsamfunn med deltakelse for alle

Hovedstrategi er:

- Lokal mobilisering gjennom kunnskap om hvilke områder som er viktigst å forbedre

Tiltak som foreslås gjennomført er:

1. Gjennomføring av stedsanalyse¹ med hensikt å definere hva som er de viktigste områdene for utvikling av de enkelte stedene langs kanalen
2. Mobiliseringstiltak. Med utgangspunkt i resultatene fra stedsanalysene invitere til bredt anlagte møter for mobilisering av lokale krefter i stedsutviklingen
3. Omdømmetiltak. Fokuserer på stedene/kommunene sitt omdømme og diskutere hva et forbedret omdømme hos ulike målgrupper kan gi stedene/kommunene med tanke på konkurransefortrinn
4. Kompetansetiltak. Med utgangspunkt i stedsanalysen gjennomføre kompetansetiltak slik at de ulike stedene/kommunene blir selvgående i tiltak innen stedsutvikling (eks. Omdømmebygging)
5. Felles skilting og design. Utvikling av felles designmal for skilting.
6. Rasteplasser. Opparbeidelse av rasteplasser

Tiltakene vil avstemmes med resultater fra stedsanalysene.

5.3 Utvikling av opplevelsesnæringene

Opplevelsesnæringene i Østfold er fremtidsrettede vekstnæringene og er i dag blant de næringene som vokser sterkest på verdensbasis. Kultur- og reiseliv er strategisk viktig faktor i by-, steds-, og destinasjonsutvikling, dessuten er kunst og kultur ofte en kilde til innovasjon og kreativitet i næringslivet i fylket.

Med Haldenkanalen som bindeledd er det et potensial i utvikling av opplevelser, reiseliv og kultur, i alle kommunene som dette samarbeidet omfatter.

Hovedstrategien for utvikling av reiselivet i Østfold i 2009-2014 er å gjøre reiselivsopplevelsene i Østfold bedre kjent gjennom styrket fellesmarkedsføring, bedre informasjon og distribusjon til potensielle gjester. Fellesmarkedsføringen av Østfold skal bygge på de tre hovedpilarene Kultur/Kulturarv, Naturbaserte aktiviteter og Småbyopplevelser. Haldenkanalen finner sin naturlige plass i de to førstnevnte kategoriene. Men, for Regionalpark Haldenkanalen er produktutvikling, kompetanseheving og utvikling av reiselivsmessig infrastruktur forutsetninger som må være på plass innen offensiv markedsføring skal gjennomføres.

Reiselivsmessig infrastruktur er oppgaver og fysiske elementer som er tilrettelagt for å møte de ulike behov de reisende skal få dekket på en destinasjon. Reiselivsinfrastruktur er ikke alltid lønnsom i seg sjøl, men skal danne et visst grunnlag for utvikling og

---

¹ I de tilfeller stedsanalyser eller lignende er gjennomført, og tilsvarende for mobiliseringstiltak, vil en gå direkte på tiltak

omsetning i reiselivsbedrifter, reiselivsrelaterte bedrifter og enkelte andre bedrifter. Reiselivsinfrastruktur skal være en bidragsyter for å styrke servicetilbudet, både for lokalbefolkningen i Regionalpark Haldenkanalen og tilreisende. Dette kan gjelde f eks busstilbudet og vegstandarden. Per definisjon deler vi inn som følger:

- Stedlig infrastruktur (skiløyper, stier, gang/sykkelveier, visuell opprusting på stedet). Infrastruktur oppbygd for lokalbefolkningen, men som også turister nyter godt av
- Reiselivsmessig infrastruktur (skilting, info-tavler, turistinformasjon, serviceanlegg, transport til reiselivsproduktene, arrangement, festivaler mv.) Infrastruktur spesielt oppbygd for turister, men som også lokalbefolkningen nyter godt av

Strategiområdene for kultur og næring i Østfold er i perioden 2009-2014 kommersialisering, kompetanseheving og innovasjon. Begrepet kommersialisering forstås som økt omsetning av produkter gjennom strategisk markedstilpasning. . Det er et uttrykt behov for økt kompetanse innenfor felt som kommunikasjon, salg, markedstilpasning og økonomistyring. Kreative prosesser er en forutsetning for å framstille attraktive kulturprodukter, og dette har stor overføringsverdi til andre virksomheter, både innenfor kulturlivets egne verdikjeder og andre deler av næringslivet.

Hovedmålet er å styrke utvikling av lønnsomme opplevelsesprodukter langs Haldenkanalen. Delmålene er:

1. Utvikle 30 nye opplevelsestilbud langs Haldenkanalen over en treårs periode
1. Innarbeide eksisterende og nye opplevelsesprodukter i effektive distribusjonskanaler
2. Utvikle strukturer for effektive markeds- og salgskampanjer for opplevelsesprodukter langs Haldenkanalen ved bruk av sosiale medier, viral markedsføring og bruk av internett
3. Tilpasse og gjennomføre kompetansetiltak på områdene markedsføring/salg, økonomi/bedriftsutvikling og kvalitetsutvikling for opplevelse aktører langs Haldenkanalen
4. Legge til rette for forbedre resultatet til etablerte opplevelsesprodusenter langs Haldenkanalen med 20 % over en treårs periode

Hovedstrategier er:

- Å se reiselivs- og kultur næringer under ett dekket av begrepet opplevelsesnæringer
- Legge til grunn naturmessige kvaliteter som grunnlaget for utvikling av næringene
- Koordinering av prosjektinnsatser og mobilisering av aktører

For å utløse potensialet for opplevelsesprodukter langs Haldenkanalen bør det i et samarbeid mellom offentlige aktører, organisasjoner i næringen og næringsaktører etableres en langsiktig satsing. De tiltakene som foreslås er følgende:

1. Markedsorientert produktutvikling, inklusive markeds- og potensialanalyse. Med bakgrunn i hva markedet vi kjøpe, utvikle helhetlige pakker med tilpassede opplevelser som kan kjøpes på ett sted
2. Distribusjon. Finne de salgskanalene som kundene vil kjøpe i og plassere produktene/pakkene i disse kanalene, samt motivere for salg
3. Markedsføring og salg. Gjøre opplevelsene kjent for målgruppene og følge opp disse helt til salget er gjennomført.
4. Kompetanseheving. Kartlegge kompetansegap hos aktørene og tilby kurs innen områder som for eksempel produktutvikling, distribusjon, markedsføring/salg, drift og eksport
5. Infrastrukturtiltak. Utvikling av reiselivsmessig og stedlig infrastruktur

Hovedtiltakene vil som nevnt være markedsorientert produktutvikling, åpning av distribusjonskanaler/opparbeidelse av disse, effektive salgstiltak/online booking, arbeid med kompetanseheving og utvikling av infrastruktur. I denne sammenheng er for eksempel åpning av Ørje sluser et vesentlig fundament for kommersiell bruk av Haldenkanalen.

Vi vektlegger imidlertid også at infrastruktur for utvikling og drift av lønnsomme opplevelsesprodukter langs Haldenkanalen er ikke tilstrekkelig på plass. En tenker her på skilting, kart, merkede stier og løyper og teknologi. På dette området skal Regionalpark Haldenkanalen kun identifisere de største svakhetene i den reiselivsmessige infrastruktur slik at rette instans (kommune, fylke) får anledning til å utbedre denne. Samtidig skal prosjektet arbeide aktivt for å utvikle en teknologiplattform som ansees å være et infrastrukturtiltak, for markedsføring og salg av opplevelsesprodukter langs Haldenkanalen.

Også andre infrastrukturtiltak vil defineres som innsatsområder underveis i prosjektinnsatsen.

5.4 Primærnæringene

For store deler av kommunen som er en del av denne innsatsen har primærnæringene vært/er fortsatt vesentlige næringer. I Regionalpark Haldenkanalen vil utvikling av primærnæringene også gis prioritet, og da gjerne knyttet til utvikling av opplevelsesnæringene i området.

Men også arbeid for utvikling av infrastruktur for primærnæringene vil ivaretas i dette prosjektet.

6. Organisering

6.1 Samarbeidsavtale mellom kommunene 2010-2020

Charteret for Regionalpark Haldenkanalen er en 10-årig plan for lokalsamfunnsutvikling langs kanalen. Regionalpark Halden skal legge til rette for en langsiktig og målrettet steds- og næringsutvikling bygd på regionens natur- og kulturverdier. I charteret er det beskrevet overordna visjon og mål for Regionalpark Haldenkanalen.

En viktig faktor for å lykkes er også god forankring i kommunene. For å sikre gjennomføring av charteret skal det inngås gjensidig forpliktende partnerskapsavtaler med en rekke aktører. Å videreutvikle samarbeidet med myndigheter på fylkesnivå og nasjonalt skal være en prioritert og løpende oppgave. Og den aller viktigste forutsetningen for å lykkes med Regionalpark Haldenkanalen er en bred mobilisering av alle aktuelle steder i arbeidet for å nå de felles mål som er nedfelt i charteret.

6.2 Organisering

Prinsipper for organisering av Regionalpark Haldenkanalen er som følger:

1. Bygge på en videreutvikling av det samarbeidet som er etablert gjennom Haldenvassdragets Kanalselskap
2. Sikre politisk innflytelse og skape engasjement.
3. Etablere forpliktende samhandlingsarenaer og avtaler med næringslivet og aktuelle organisasjoner
4. Sikre god kobling til det utviklingsarbeidet som foregår i kommunene
5. Bygge nettverk på fylkesnivå og nasjonalt
6. Være beslutningsdyktig
7. Være fleksibel og omstillingsdyktig

Organisasjonskart:

Regionalparkrådet
Regionalparkstyret
Prosjektadministrasjon

6.3 Regionalparkrådet

- Skal ha 14 medlemmer - 7 fra næringslivet og 7 politikere
- Skal utforme og evaluere de overordna prioriteringene særlig knyttet til de årlige handlingsplaner
- Blir den interessante og viktige arenaen for utforming av en felles politikk i langs Haldenkanalen
- Skal være en samhandlingsarena næringsliv/politikk og på den måten også sikre forankring og eierskap
- Skal ha 2-4 møter i året

6.4 Regionalparkstyret

- Skal ha 5 medlemmer og bestå av daglig leder i Kanalselskapet, en representant valg av Kanalrådet og tre representanter fra relatert næringsliv
- Skal gjennomføre det som Kanalrådet bestemmer
- Skal ha en operativ rolle

6.5 Prosjektadministrasjon

Prosjektleder/koordinator skal engasjeres. For øvrig vil prosjektadministrasjonen bestå av ressurser i kommunene/prosjekter som i dag naturlig har som arbeidsområder nærings- og stedsutvikling langs Haldenkanalen.

6.6 Forholdet til staten og fylkesnivået

Regionalpark Haldenkanalen omfatter fire kommuner og to fylker. Kommunene har etablert samarbeid på ulike områder. Det vil legges vekt på å oppnå et relativt likt engasjement hos Akershus fylkeskommune og Østfold fylkeskommune i arbeidet med Regionalpark Haldenkanalen.

6.7 Forholdet til pågående prosjekter og innsatser

Regionalpark Haldenkanalen skal ikke erstatte pågående innsatser og prosjekter langs Haldenkanalen. Regionalparkens oppgave vil i første omgang være å koordinere og forsterke enkelte innsatser, ved siden av å initiere egne og nye innsatser.

7. Kostnader og finansiering

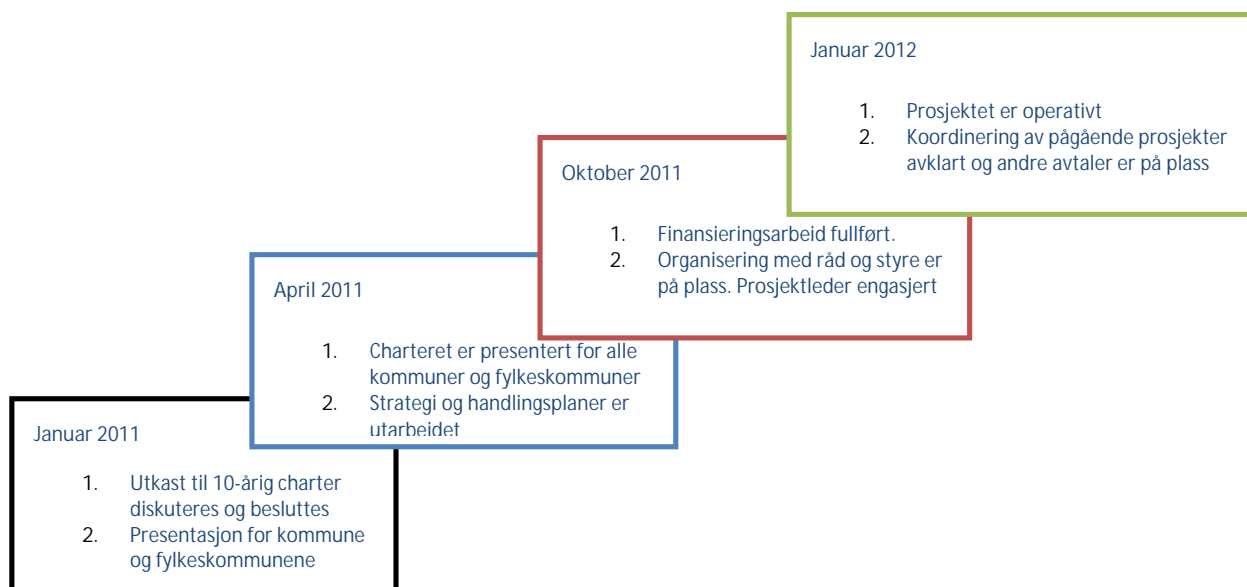
7.1 Kostnader og finansiering

Kostnader	År 1	År 2	År 3
Merkevareprosess	1 500 000	250 000	150 000
Implementering av mv-strategi	150 000	500 000	500 000
Produktutvikling	500 000	600 000	600 000
Kommunikasjon, intern og ekstern	500 000	1 500 000	1 750 000
Kompetanseheving	250 000	250 000	250 000
Koordinering	400 000	400 000	400 000
Materiell, PR, internett	250 000	250 000	250 000
Diverse	450 000	250 000	100 000
Prosjektledelse, reiser og adm.	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Sum	5 000 000	5 000 000	5 000 000

Finansiering	År 1	År 2	År 3
Fra Utviklingsavtalen	750 000	750 000	750 000
Halden, Aurskog-H og Akershus fk	750 000	750 000	750 000
Østfold fylkeskommune	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Departement (KRD, Miljøvern)	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Innovasjon Norge	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Sum	5 000 000	5 000 000	5 000 000

8. Fremdriftsplan

8.1 Milepælsplan 12 måneder

Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vilt- og innlandsfiskeremnda	2011/5	11.01.2011
Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk	2011/7	16.02.2011
Formannskapet		
Kommunestyret		

Utsendte vedlegg

Ikke utsendte vedlegg

Endring av Forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort, rådyr og bever i Halden kommune.

Saksprotokoll i Vilt- og innlandsfiskeremnda - 11.01.2011

Behandling:

Leder Øystein Jensen, Ap, fremmet forslag om minsteareal på 5000 dekar som foreslått i høringsbrevet.

Forslag fra Jensen ble satt opp mot rådmannens innstilling og fikk 1 stemme og falt.

Vedtak:

Rådmannen innstiller på at følgende forslag til endring av forskrift 05.06.2007 godkjennes:

II

Minsteareal for godkjenning av vald og fellingstillatelse, og fordelingskvote på bever er som angitt i tabellen:

Hele kommunen	Elg Minsteareal daa	Rådyr Minsteareal daa	Bever fordelings- grunnlag
Berg, vest for riksvei 22 og syd for fylkesvei 501 (Asakveien)	2000	300	2000 m

Berg, øst for riksvei 22 og nord for fylkesvei 501 (Asakveien)	2000	500	2000 m
Idd, vest for jernbanen og nord for linje Aspedammen-Hovelsrød	3500	300	2000 m
Idd, øst for jernbanen og sør for linje Aspedammen-Hovelsrød	3500	500	2000 m

Rådmannens innstilling:

Rådmannen innstiller på at følgende forslag til endring av forskrift 05.06.2007 godkjennes:

II

Minsteareal for godkjenning av vald og fellingstillatelse, og fordelingskvote på bever er som angitt i tabellen:

Hele kommunen	Elg Minsteareal daa	Rådyr Minsteareal daa	Bever fordelings- grunnlag
Berg, vest for riksvei 22 og syd for fylkesvei 501 (Asakveien)	2000	300	2000 m
Berg, øst for riksvei 22 og nord for fylkesvei 501 (Asakveien)	2000	500	2000 m
Idd, vest for jernbanen og nord for linje Aspedammen-Hovelsrød	3500	300	2000 m
Idd, øst for jernbanen og sør for linje Aspedammen-Hovelsrød	3500	500	2000 m

Saksutredning:

Bakgrunn

I henhold til forskrift om forvaltning av hjortevilt og bever § 5, fastsettelse av minsteareal, kan kommunen etter eget initiativ endre minstearealet. Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike deler av en kommune. Endringen skal fastsettes av kommunen innen 1. mai. Kommunen må fastsette ny forskrift for alle aktuelle arter i sin kommune når et minsteareal skal endres.

I møte i vilt- og innlandsfiskenemnda 15.06.2010 ble det i sak 2010/9 vedtatt å sende på høring forslag på endring av Forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort, rådyr og bever i Halden kommune. Forslaget på endring gikk på å heve minstearealet for elg på Idd fra 2.800 dekar til 5.000 dekar pr fellingsstilatelse.

Forslag på endring av Forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort, rådyr og bever i Halden kommune ble sendt på høring til storvaldene, bondelagene, skogeierlagene, Fylkeskommunen, AJFF, HOJFF, Halden Viltforvaltning og naturvernforbundet i Halden. I tillegg ble høringssaken annonsert i Halden Arbeiderblad og på kommunens hjemmeside.

Følgende høringsuttalelser er mottatt:

Nordre Kornsjø Storvald:

Storvaldet er positiv til en felles rullering av bestandsplanene på Idd, men har sterke betenkeligheter med å støtte en plan utarbeidet på et nytt arealgrunnlag, som ligger vesentlig høyere enn dagens grunnlag for avskytingsplan. Deler av storvaldet merker et betydelig beitepress både på skog og innmark, og elgbestanden synes oppadgående, dette til tross en økende rovdyrstamme i området.

FAUN-rapporten viser også til at beitegrunnlaget ikke gir hjemmel for en større elgstamme enn dagens, beitegrunnlaget skal være det forvaltningen bruker som grunnlag for videre avskyting.

Alle disse momenter peker mot at en heller burde gå ned til 2.500 dekar pr elg ved en avskytingskvote, enn heving av arealet, dette er da også Nordre Kornsjø Storvald sitt syn.

Det bør være mer styringsrett ned på lokalplanet og til grunneier, vi mener dette skal gjelde forvaltningsretten til vår lokale elgstamme, og at det gis tillit til lokale variasjoner.

Nordre Idd Elgvald:

Vi er enige i at minstearealet på elg økes til 5000 dekar pr elg.

Idd Storvald (Iddesletta jaktlag, Glende Folkeseth jaktlag, Ellefsrød jaktlag og Prestebakke jaktlag): Mange oppfatter denne skjerpningen ved heving av minsteareal som en straff for å ha tatt ansvar forrige sesong ved å redusere hunddyrskyting. Det er etter vår mening fremdeles en bra elgbestand på Idd. Dette underbygges også i FAUN rapporten som sier at man "nok ikke bør øke elgtettheten på Idd".

Det er et dilemma med ulv i terrenget. Det er kjent at man i randsonen til et ulverevir får en opphopning av hjortevilt. Store deler av vårt område er i en slik situasjon. Enkelte eiendommer har store skader på både åker og eng. Slik er ikke situasjonen over hele terrenget. Deler av terrenget ligger i ulvereviret og er preget av det med mindre elg.

Denne varierende mengden elg gjør at man må ta hensyn begge veier. Vi mener vi kan beholde minstearealet vi nå har.

Idd Storvald (Buer jaktlag og Iddefjorden jaktlag):

Vi mener det er viktig å øke arealet pr elg til 5000 dekar. Det antydes i FAUN rapport (s 23) at tettheten er relativt lav på Idd. Dette inntrykket sitter vi også med.

På side 18 i samme rapport står det at det etter elgjakten 2008-09 var en stamme på 1000 dekar pr elg, noe som er betydelig mer enn vår erfaring.

Ku med kalv må spares, tvillingkalv felles. Dette for å gi sikkerhet til kua. Vi mener videre at voksne hunddyr ikke bør tildeles.

For å ha et godt grunnlag for vurdering av minstearealet fremover, ønsker vi at tilsvarende rapport som FAUN rapporten blir utarbeidet årlig.

Fritz Anker-Rasch, Hafsrød elglag:

Jeg støtter kommunens ønske om å øke minstearealet for elg til den avskytingen som var i fjor høst. Arealet pr elg var da i gjennomsnitt mellom 5000 og 6000 dekar. Avskytingen av eldre ku må som det står være på et absolut minimum. Dette for å spare de kuene som får erfaring med å håndtere ulv.

Idd Skogeierlag:

Vi mener viltets leveområde her lokalt har svært lite beiteskader og at leveområdet således kan huse en større viltstamme. Videre opplever vi at viltpåkjørsler er på et akseptabelt nivå og at leveområdet ikke tyder på for mye vilt.

Det er derfor hverken beitegrunnlag eller viltpåkjørsler som begrenser kjøttuttak og rekreasjonsverdi, der er den store belastningen fra rovdyr som ødelegger for store deler av vårt områdes verdi som jaktterreng. Vi er enig i notatets krav for å oppnå målsetningen om hjorteviltforvaltning og opplever at storvaldenes frivillige tiltak langt på vei understøtter disse kravene.

Når det gjelder minsteareal for elg mener vi storvaldene selv kan sette areal pr fellingstillatelse basert på kjennskap til viltstammen i sitt og tilgrensende storvalds område.

Idd Bondelag:

Vi som representerer primærnæringen på Idd, mener det er store variasjoner lokalt i elgbestanden. Dette ser vi på skader vi blir påført av hjortevilt på inn og utmark. Denne lokale variasjonen og flokkdannelse av elg kan skyldes at det er rovdyr på Idd. Vi mener at denne lokale variasjonen gjør det viktig med en lokal forvaltning på grunneiernivå. Vi har i flere år hatt en forvaltning styrt i storvald, som vi har positive erfaringer med.

Vi i Idd Bondelag er bekymret for en sentralisert forvaltning av elgstammen, og ønsker ikke en økning av minstearealet. Dette begrunner vi med en utvikling der det har blitt større lokale variasjoner i elgstammen, og at det i områder på Idd er en økning i skader på inn og utmark påført av elg spesielt.

Erik Golden, Skjæggerød jaktlag:

Ut i fra god oversikt over bestand av elg i området Skjæggerød med naboterreng Paulsbo og Bokerød, vil jeg sterkt fraråde og øke arealet så drastisk. Det er veldig stor elgtetthet her, selvfølgelig resultat av riktig avskyting over mange år hvor produktive kuer har blitt spart.

Hvis arealet øker til hele 5000 dekar pr elg, betyr det at jeg årlig kun kan ta ut 2 dyr. Det vil i enkelte år være alt for lite. Gjennom mange års viltforvaltning her i skogen har årlig uttak på max 4 år vært ideelt. De årene hvor bestanden er synkende grunnet både ulv og dårlig reproduksjon, har vi selv justert ned til uttak av enten 3 eller 2 dyr, alt etter hvilke dyr vi kan ta ut i storvaldet.

Vi har nå hatt ulv i området i 14 år og den tar selvfølgelig en del yngre dyr, i enkelte områder gjør den stort innhogg. Så lenge staten Norge ikke forandrer på ulvepolitikken er dette dessverre resultatet uansett minsteareal for elg. Produktive kuer viser seg å være veldig stasjonære hvis beiteforholdene er gode og vil ikke forflytte seg til elgfattige områder selv om man omtrent ikke skyter elg der hvor tettheten er stor.

Enningdalen Storvald (Uten Søndre Enningdalen):

Vi er imot heving av minstearealet på elg i våre arealer. Vi har en bærekraftig stamme som har vært stabil, og noe økende i visse deler. Sett elg skjema beviser også dette. Deler av terrenget ligger i randsonen til ulverevir, og har fått opphopning av hjortevilt. Det medfører på enkelte eiendommer store skader på både skog og åker.

Vi har i vårt Storvald vært meget påpasselig med å ta ut riktig dyr. Vi har også hensyntatt de siste års forslag til redusert hunddyrskyting. Det har medført en noe lavere avskytingsprosent. Vi oppfatter nå at vi blir straffet, fordi vi har tatt ansvar.

Det ble i sin tid innført storvald. Kommunen overførte da ansvaret for forvaltningen til oss grunneiere. Vi har på beste måte forvaltet elgstammen i de retningslinjer vi har blitt pålagt, og vi har oppnådd bra resultater, og ønsker å fortsette med dette.

Vi leser også i årets FAUN rapport på s. 18 at man ikke bør øke elgtettheten mye på Idd. Sett på de deler som er elgfattig er det kanskje riktig å øke tettheten noe, men vi mener vi ikke innebefatter oss med disse områdene. Hvis man øker elgtettheten mer i våre områder, vil man som man leser i rapporten "få en negativ utvikling på bestandskondisjonen".

Hvis kommunen hever minstearealet, vil det bli søkt om felling av skade elg. De dyr som utgjør beitetrykket, er som kjent ku med kalv/kalver. Det blir da motstridende å ta ut disse dyrene som vi helst ønsker å bruke til en bærekraftig stammen.

Vi er også positive til at planene gjelder for tre eller fem år om gangen. Det er også viktig at innsamlet tallmateriale blir brukt til utarbeidelse av eks FAUN rapporter. Det medfører at vi får innspill fra uavhengige instanser med faglig tyngde.

Administrasjonens merknader

4 av høringsinstansene er enige i forslaget om å heve minstearealet til 5.000 dekar pr fellingsrett. Storvaldene som er enige i forslaget representerer 131.824 dekar av det tellende arealet på Idd.

6 av høringsinstansene er uenige i forslaget om å heve minstearealet til 5.000 dekar pr fellingsrett. Storvaldene som er uenige i forslaget representerer 176.057 dekar tellende areal på Idd. Argumentene mot å heve minstearealet til 5.000 dekar er at elgstammen i deler av Idd er såpass høy at en heving av minstearealet til 5.000 dekar, vil medføre en ytterligere økning av elgstammen med de konsekvenser det vil medføre. Det er allerede i dag betydelige beiteskader på skog og åker i disse områdene. Og en heving av minstearealet til 5.000 dekar oppleves urimelig da storvaldene i samråd med vilt- og innlandsfiskeremnda, frivillig har redusert avskytingen av elg de siste par årene. Det blir også påpekt at en heving av minstearealet til 5.000 dekar, fratår grunneierne den lokale forvaltningen av elgstammen som var noe av grunntanken bak dannelse av storvald og bestandsplaner.

På bakgrunn av innkomne høringssvarene, finner administrasjonen det ikke tilrådelig å heve minstearealet på elg på Idd fra 2.800 dekar til 5.000 dekar.

FAUN naturforvaltning har beregnet at et jaktuttak på ca 60 dyr på Idd i 2010 vil gi en relativt stabil tetthet i elgbestanden. Dette forutsatt et uttak på 20 hunddyr (kviger/kuer). Ved et mer restriktivt uttak av eldre kyr, som er anbefalt innenfor ulverevir, og heller ta ut ungdyr og kalver i stedet, kan det være forsvarlig å ta ut noen flere dyr.

Et uttak på 60 dyr på Idd, med et tellende areal på 325.000 dekar, gir et areal på 5.416 dekar pr felt elg. Dette forutsetter et jevnt uttak over hele området. Med de variasjonene som er i elgtettheten på Idd, måtte en da ha hatt forskjellig minsteareal på Idd.

Ved å ha et felles minsteareal på Idd på 3.500 dekar, blir mer av forvaltningen lagt på det lokale nivået, der storvald som ønsker en lavere kvote enn det minstearealet tilsier, kan søke om det i bestandsplanperioden. I områder med en høyere elgtetthet, kan det tas ut flere dyr der rettighetshaverne mener det er forsvarlig.

Gjeldende minsteareal på 2.800 dekar gir fellingsrett på 116 dyr på Idd, som er nesten dobbelt så høyt uttak som anbefalt av FAUN. Administrasjonen ser det derfor som nødvendig å justere opp minstearealet, men ikke så høyt som forslaget var i høringsdokumentet. Et minsteareal på 3.500 dekar gir fellingsrett på 92 dyr, som også er betydelig høyere enn anbefalt, men gir en større fleksibilitet i uttaket der bestandstettheten er som høyest, og legger mer av forvaltningen av elgstammen på lokalt nivå.

Med hjemmel i lov 29.5.1981 nr 38 om viltet, § 16, og forskrift 22. mars 2002 nr 151, om forvaltning av hjortevilt og bever § 4 og 5, og med bakgrunn i høringsuttalelsene, ønsker administrasjonen å endre lokal forskrift 05.06.2007, om adgang til jakt etter elg, hjort, rådyr og bever i Halden, punkt II.

Endring foreslås som følger:

II

Minsteareal for godkjenning av vald og fellingstillatelse, og fordelingskvote på bever er som angitt i tabellen:

Hele kommunen	Elg Minsteareal daa	Rådyr Minsteareal daa	Bever fordelings- grunnlag
Berg, vest for riksvei 22 og syd for fylkesvei 501 (Asakveien)	2000	300	2000 m
Berg, øst for riksvei 22 og nord for fylkesvei 501 (Asakveien)	2000	500	2000 m
Idd, vest for jernbanen og nord for linje Aspedammen- Hovelsrød	3500	300	2000 m
Idd, øst for jernbanen og sør for linje Aspedammen- Hovelsrød	3500	500	2000 m

Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk	2011/8	16.02.2011

Utsendte vedlegg

Ikke utsendte vedlegg

Revidering av fremdriftsplan for utarbeidelse av Landbruksplanen.

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Rådmannens innstilling:

Hovedutvalget for nærings- og miljøpolitikk tar revidert fremdriftsplan for arbeidet med landbruksplanen til etterretning.

Saksutredning:

Bakgrunn

Arbeidet med Landbruksplanen har tatt noe tid å få i gang på grunn av stor arbeidsmengde i forbindelse med prioriterte tilskuddsaker og arealklassifiseringsaker ved landbrukskontoret. Planarbeidet er nå godt i gang og en har oversikt over fremdriften og fremmer derfor revidert fremdriftsplan for arbeidet.

Drøfting av hovedprinsipper og avklaring på sentrale føringer i arbeidet. 23. mars 2011.
1. gangs behandling av utkast til Landbruksplan 1. juni 2011.02.09
Høring i perioden juni – juli.
2. gangs behandling av planen 24. august 2011 .

Dokumentet er elektronisk godkjent av:

Roar Vevelstad

Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk	2011/9	16.02.2011

Utsendte vedlegg

Ikke utsendte vedlegg

Oppstart av støykartlegging i Halden

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Sammendrag av saken:

Kommunestyret vedtok i budsjett 2011 at det skal foretas kartlegging av støysituasjonen i Halden.

Rådmannens innstilling:

Hovedutvalget igangsetter kartlegging av støysituasjonen i Halden. Det avsettes kr. 100 000 til arbeidet. Hovedutvalget holdes løpende orientert om fremdriften. Forventer at prosjektet er avsluttet innen sommeren 2011.

Saksutredning:

Bakgrunn

Kommunestyret vedtok i budsjett 2011 at det skal foretas kartlegging av støysituasjonen i Halden. Budsjett 2011 område Næring og miljø budsjettpunkt 9.

Rådmannen har vurdert saken og hvordan en kan imøtekomme vedtaket. Halden kommune innehar ikke kompetanse inne egen administrasjon for å utrede og kartlegge støysituasjonen i Halden. Internt i kommunen foreligger det sporadisk materiale for støymålinger som er utført. Dette gjerne utført i forbindelse med enkeltsaker. Dette grunnlaget er alt for spinkelt til å kunne komme med vurdering eller kartlegging. For å kunne imøtekomme vedtaket må en sette ut arbeidet med kartlegging til ekstern kompetanse.

Bakgrunnen for å kartlegge støysituasjonen i Halden er skjerpede krav i ny plan og bygningslov på kunnskapsinnhenting og konsekvensutredninger. Støy er på lik linje med luftforurensing,

biologisk mangfold og forhold som skal vurderes. For å kunne foreta kvalifiserte vurderinger må vi fremskaffe kunnskap om hvordan situasjonen er i Halden.

Støy kan inndeles i grovt to kategorier. Støy fra transport/samferdsel og støy fra virksomheter. For første kategori er det gjerne tiltak som medfører ytre avbøtende tiltak (støyvoller, gjerder, isolasjon o.l.), mens det for støy fra virksomheter gjerne er interne tiltak for å redusere støy (innbygging av knuseverk, bygningstiltak rundt støykilder osv.).

Kartlegging av situasjonen baserer seg i hovedsak på teoretiske beregninger og målinger. Støy fra transport/samferdsel er ofte basert på beregninger ut fra trafikkmengde, transportmiddel osv. De ulike statsetatene som jernbane, vegvesen har gode modeller for deres ansvarsområder. Lokal transport/samferdsel er mindre kartlagt. Men modellberegningene baserer seg på samme prinsipper og kan utføres i hovedsak teoretisk. Kartlegging ved hjelp av måleutstyr skjer ofte ut fra identifisering av støykilder og måling over tid. Identifisering av støykilder er i liten grad utført i Halden. Eksempler på støykilder kan være, steinbrudd, knuseverk, industri, motorsportanlegg, arenaer o.l.

Nivået på kartleggingen kan fort bli for detaljert. Plan og bygningslovens krav om kunnskap er på et overordnet nivå og rådmannen ønsker at en skal legge seg på dette nivået og overlate lavere nivå som eks støy fra enkeltkilder til individuell behandling.

Rådmannen foreslår at det engasjeres fagkompetanse som gjennomfører en kartlegging i Halden. Kommunelegen og enhet for naturforvaltning trekkes inn i dette arbeidet sammen med planseksjonen. Det utarbeides en ramme for arbeidet som ivaretar hovedutvalgets intensjoner om en overordnet vurdering av støysituasjonen i Halden. Det avsettes kr. 100 000 til å innhente kompetanse og forestå arbeidet.

Midlene dekkes over hovedutvalgets budsjett til disposisjon.

Dokumentet er elektronisk godkjent av:

Roar Vevelstad

Fra: Miljø og landbruk ved Øystein Gaulin - avdelingsingeniør
Til: Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk

Sedimentundersøkelser i Iddefjorden og de nære havneområder - Videre framdrift

Som hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk er kjent med har det vært gjennomført en større sedimentundersøkelse i Iddefjorden og de nære havneområder. Undersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av midler fra Klima- og forurensningsdirektoratet, Halden kommune og prosjekt Haldenvassdraget.

Resultatene fra undersøkelsen ble forelagt Hovedutvalget i møte den 3. november 2010. Rapporten avdekket at sedimentene i de nære havneområder flekkvis inneholder konsentrasjoner av PAH, bly, Benzo og TBT. Et fellestrekk ved disse stoffene er at de er svært giftige og kan være til stor skade for mennesker, natur og miljø.

Ut i fra observasjoner gjort under feltarbeidet, kjemiske analyser og risikovurdering blir det i rapporten anbefalt videre undersøkelser. Det er listet opp en del forhold som bør vurderes nærmere. Disse er som følger:

- Tettere prøvetaking
- Utlekking fra land
- Kjerneprøver
- Kildesporing på land
- Passive prøvetakere

Det er ikke funnet noen sammenheng mellom forurensede lokaliteter på land og miljøgiftinnholdet i sedimentene. Miljøgifter kan imidlertid også spres i vannsøylen. Passive prøvetakere vil kunne fortelle noe om spredningen fra land via vannsøylen.

Rapportens hovedkonklusjon er at det bør igangsettes kartlegging av landbaserte potensielle utlekkingskilder, slik at man eventuelt kan finne sammenhengen mellom funnene i sedimentene og de landbaserte kildene.

På bakgrunn av at det for året 2010 forelå tilsagn på støtte fra KLIF til videre undersøkelser gjorde rådmannen den 31. januar 2011 en forespørsel til Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF) om fortsatt støtte til det videre arbeidet.

I mail av 2. februar skriver KLIF at de ser svært positivt på Halden kommunes engasjement i saken, men ettersom de i første omgang må prioritere de 17 prioriterte tiltaksplanområdene i Norge kan ikke KLIF på nåværende tidspunkt si noe sikkert om hvorvidt Halden kommune vil få støtte til videre undersøkelser. Det forventes imidlertid et endelig svar ut på vårparten.

Det er også blitt stilt spørsmål om enkelte bedrifter i kommunen bør være med på en finansieringsordning ut fra forurensningslovens hovedprinsipp om at det er forurenseren som skal betale for forurensningen.

KLIF opplyser i den sammenhengen at dette vil bli vurdert før videre undersøkelser eventuelt blir satt i gang. En slik vurdering må i hovedsak gjøres av KLIF ettersom det er de som er forurensningsmyndighet for de bedrifter som eventuelt bør pålegges å være med på en finansieringsordning.

Sett på bakgrunn av at det for øyeblikket er en del uavklarte forhold i saken er Rådmannen av den formening at saken bør legges i bero inntil endelig svar om økonomisk støtte fra KLIF foreligger, samt en avklaring på hvorvidt KLIF vil pålegge ansvarlige bedrifter å være med på en finansieringsordning for gjennomføring av videre undersøkelser.

Referatsak

Fra: Kommunalsjef, Åsmund Bråtekas
Til: Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk

Budsjett 2011 - Status punkt 6 og 7. Klima- og energiltak i kommunen og lokal luftovervåkning.

Punkt 6.

”Arbeidet med klimavennlige og energiøkonomiserende tiltak (ENØK) innenfor kommunens drifts- og ansvarsområde skal intensiveres og tydeliggjøres, i tråd med vedtatt klimaplan. Det skal derfor utarbeides en helhetlig plan som både viser miljøgevinst og økonomiske forutsetninger på kort og lang sikt. Det skal videre iverksettes enøk-tiltak og investeres i utstyr som både ivaretar viktige miljøhensyn og har energi- og økonomibesparendelangtidseffekt. Det avsettes 8,3 millioner kroner til dette i budsjettet.”

Samtidig skal Rådmannen iverksette tiltak som raskt gir positiv og målbareffekt i budsjettåret. Innenfor hver etat, og på enhets- og virksomhetsnivå i Halden kommune skal det utarbeides skriftlige forslag til enkle, konkrete og gjennomførbare klima- og energivennlige tiltak, som deretter skal iverksettes. HNM skal behandle forslagene som en orienteringssak i løpet av første halvår. Det skal videre rapporteres til HNM på gjennomføringen i løpet av høsten.”

Status:

Administrasjonen v/eiendomssjef og miljøvernrådsgiver er bedt om å redegjøre for klima- og energiltak knyttet til hvert enkelt virksomhetsområde i kommunen. Notatet legges frem i rådmannens ledergruppe (RLG) og er et innspill til tiltaksstrategiene som hver enkelt enhet skal utarbeide inne sommeren 2011. Strategiene legges frem for hovedutvalget som orienteringssak.

Punkt 7.

”Luftovervåkingsprogrammet som ble igangsatt i Halden i 2010 skal videreføres. Det er investert i registreringsutstyr og både en mobil og fast registreringsenhet. Det er vedtatt å avsette nødvendige midler til drift og vedlikehold i budsjettåret.”

Status.

Halden kommune har i løpet av 2010 etablert to målestasjoner for luftmålinger i sentrum. En NOx- måler i tilknytning til industrien og en bakgrunnsmåler for svevestøv i tilknytning til biltrafikken gjennom sentrum. Målingene har ikke avdekket urovekkende resultater sammenliknet med våre nabokommuner og årsrapport med vurderinger legges frem som politisk sak i hovedutvalgsmøtet i mars.

Gjennom samarbeidet med nabokommuner på lokal luftovervåkning har prosjektleder (Raymond Sundell) påtatt seg ansvaret for oppfølgingen av NOx-måleren i Oskleva. Det blir utarbeidet månedsrapporter og måleresultatene blir fortløpende lagt ut på NILU sitt web-område på nettet (luftkvalitet.info).

Halden kommune har siden etableringen av målestasjon for svevestøv, februar 2010, selv lastet ned måledataene. For å sikre en faglig håndtering og ikke minst tolkning av måledataene har fremsatt ønske om at også svevestøvs måleren blir fulgt opp av samarbeidsprosjektet v/leder og at vi får utarbeidet månedlige rapporter som kan presenteres på kommunens hjemmeside. Dette vil bygge opp under kommunens deltagelse i prosjektet og vil bidra til en helhetlig tolkning og presentasjon av måledataene for de involverte kommunene. Det utvidete ansvaret for prosjektleder vil ikke medføre ekstra kostnader for kommunen.

Referatsak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg for nærings- og miljøpolitikk		16.02.2011

Budsjett 2011 - Status punkt 9, kjøp av fornybar energi.

I budsjettpunkt 9 under nærings- og miljøpolitikk er det vedtatt at kommunen skal benytte sin opsjon på kjøp av fornybar energi.

”9. Halden kommune skal benytte sin opsjonsrett i kraftavtalen til å sikre at det brukes fornybar energi i all kommunal virksomhet.”

Status:

Halden kommune v/eiendomsavdelingen har nå effektivert vedtaket om kjøp av fornybar energi. Avtalen ble inngått den 25.11.2010 og omfatter hele energiforbruket til kommunen.

Utdrag fra avtalen mellom Halden kommune og Fjordkraft:

2. 100 % Fornybar energi

Fjordkraft har inngått avtale med kraftprodusenten Statkraft om å reservere 100 % ren vannkraft til våre kunder. Statkraft utsteder en opprinnelsesgaranti for den mengden strøm som Fjordkrafts kunder benytter. Fjordkraft garanterer herved at vi på vegne av Halden kommune har reservert vannkraft. Statsautorisert revisor vil årlig gjennomføre kontroll av at Statkraft har oppfylt sine forpliktelser. Fjordkraft utsteder et miljøbevis ved avtale om 100 % Fornybar energi